

MELODIERNAS SPRÅK

Undersökning av språkförhållanden och budskap
i finsk-, svensk-, norsk- och danskspråkig
populärmusik åren 2012–2016

Ari Alavahtola
Pro gradu-avhandling
i nordisk filologi
Humanistiska fakulteten
Uleåborgs universitet
November 2017

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

FÖRTECKNING ÖVER TABELLER OCH FIGURER

Tabell 1. Undersökningsmaterial	34
Tabell 2. Antal låtar i materialet	35
Tabell 3. Antal inhemska låtar på topp-20-listan	38
Tabell 4. Största antal inhemska låtar på en vecka	40
Tabell 5. Antal låtar från Så mycket bättre-versioner	68
Tabell 6. Antal låtar från uttagningstävlingar för Eurovision Song Contest	70
Figur 1. Egenspråkiga låtar av all inhemsk populärmusik 2012–2016	35
Figur 2. Andel av inhemska låtar i materialet	36
Figur 3. Andel av egenspråkiga sångtexter i materialet	37
Figur 4. Andel av inhemsk musik på topp-20-listan	38
Figur 5. Så mycket bättre-låtar på topp-20-listan	68

1 INLEDNING.....	5
1.1 Syfte	6
1.2 Material och metod.....	8
2 POPULÄRMUSIK.....	10
2.1 Populärmusik som begrepp	10
2.2 Populärmusik på radion.....	15
2.3 Populärmusik i samhället	17
2.4 Nordisk populärmusik	19
2.4.1 Finsk populärmusik.....	20
2.4.2 Svensk populärmusik	24
2.4.3 Norsk populärmusik	25
2.4.4 Dansk populärmusik.....	25
3 SÅNGTEXTER.....	26
3.1 Allmänt om sångtexter	26
3.2 Sociala aspekter.....	29
4 ANALYS.....	32
4.1 Undersökningsmaterial.....	32
4.2 Den inhemska musikens popularitet	37
4.3 Ämnen i sångtexter.....	41
4.3.1 Människorelationer.....	41
4.3.2 Förtjusning	41
4.3.3 Kärleksförklaringar	43
4.3.4 Prisande och skällande	44
4.3.5 Svårt förhållande	45
4.3.6 Förlorad kärlek	47
4.3.7 Döden	48
4.3.8 Själsäkerhet och glädje.....	49
4.3.9 Desperation.....	50
4.3.10 Tröst	51
4.3.11 Festande.....	52
4.3.12 Alkohol.....	54
4.3.13 Sex.....	55
4.3.14 Eskapism och resa	57
4.3.15 Rastlöshet och fart.....	58
4.3.16 Hemtrakt och nostalgi	59

4.3.17 Sommar	60
4.3.18 Julsånger.....	61
4.3.19 Artistliv	63
4.3.20 Övriga ämnen	64
5 POPULÄRMUSIKALISKA FENOMEN	67
5.1 Så mycket bättre	67
5.2 Eurovision Song Contest.....	69
5.3 Televiserade sångtävlingar	71
6 SAMMANFATTANDE DISKUSSION	73
LITTERATURFÖRTECKNING	77

1 INLEDNING

Musik är ett världsomfattande språk. När det talas om populärmusik är det oftast fråga om lyrisk musik, dvs. låtar som innehåller sångtexter. Instrumental musik kan tilltala vem som helst i världen oavsett vilket språk man talar. Men hur stor betydelse har språket i musik? Det är uppenbart att viss slags musik bygger på lyrik och budskap mer än andra. Många musiklyssnare njuter mest av musik som framträds på deras modersmål. Då når de alla nyanser som innefattas i sångtexten.

Musik kan förorsaka mångahanda känslor och minnen med ren melodiskhet. En annan faktor som skapar emotioner genom musik är sångtexter. De kan vara skrivna så att de föder ett visst känslotillstånd eller en stämning hos lyssnaren: vanligen gott humör, sorg, skratt, vemod eller iver. Syftet med texterna kan vara att de berättar en historia, stöder någon agenda, ökar samhörighetskänslan i någon grupp eller bara kompletterar instrumenten med en människoröst.

Jag valde mitt forskningsämne p.g.a. att jag anser att språkval i populärmusik är ett intressant undersökningsobjekt. Eftersom jag studerar nordisk filologi är jag av den åsikten att det är naturligt att koncentrera sig på populärmusik vars lyrik är skriven på nordiska språk. 2010-talets musik valde jag därför att jag vill att mitt arbete har samband med nutiden. Jag tror inte att jag är den enda som vill veta vilka saker populära artister sjunger om på sitt modersmål i olika nordiska länder. På samma gång kommer det fram vilka slags sångtexter människor tycker om att lyssna på.

Populärmusikforskning är anglocentriskt och merparten av mellanfolklig populärmusik sjungs på engelska. Internationella konferenser inom populärmusikforskning har börjat fästa uppmärksamhet på språklig demokrati. De forskare som kommer från icke-engelskspråkiga länder kan få en exotisk maskots roll (Shin & Kim 2006 via Aho & Kärjä 2007: 24). Därför är det viktigt att undersöka nationell populärmusik och introducera forskningsresultat på internationella forum (Aho & Kärjä 2007: 24). För den skull anser jag att mitt undersökningsområde är viktigt.

Med hjälp av denna undersökning kan jag ta reda på sånglyrikens läge på dagens nordiska musikmarknader. Jag vill veta hurdana skillnader det finns mellan de fyra största nordiska länderna när det gäller språk- och ämnesval i populärmusik. Mitt arbete erbjuder olika antropologiska synvinklar. Det är etnologiskt intressant att få reda på hur mycket det lyssnas på inhemsk musik i förhållande till internationell. Lingvistiskt intresserar det mig hur språkval varierar mellan modersmål och engelska i varje land. Det mest väsentliga slutresultatet är sångtexternas innehåll och nationella favoritämnen.

1.1 Syfte

I denna pro gradu-avhandling undersöker jag nutida nordisk populärmusik genom att koncentrera mig på sångtexternas språk och tema. I detta arbete använder jag begreppet *nordisk* för att hänvisa till Finland, Sverige, Norge och Danmark p.g.a. mitt materialval. För tydlighetens skull använder jag även begreppet *nordiska språk* för att innehålla också det finska språket i denna avhandling. Som första delen i avhandlingen har jag en teoridel vars syfte är att erbjuda teoretiska ramar för min analysdel. Mitt huvudmål är att ta reda på hur stor procentuell del av den mest populära musiken är framförd på landets nationella språk i Finland, Sverige, Norge och Danmark. Med *nationella språk* menar jag de officiella och största språken i varje land. Med låtar från Sverige är det *svenska* och med Danmark *danska*. Med Norge är det makrospråket *norska*, dvs. att jag inte beaktar om språkvarianten är *bokmål* eller *nynorska* i denna undersökning. Finland har två officiella språk, svenska vid sidan av *finska*. Trots det är alla finländska hitlåtar finskspråkiga i materialet. Eftersom jag ofta behöver bunta ihop termerna *finsk-*, *svensk-*, *norsk-* och *danskspråkig* måste jag använda begreppet *egenspråkig* som hyperonym i denna undersökning.

Därefter undersöker jag hurdan procentandel av de artister som sjunger sina låtar på ett främmande språk (som nästan alltid är engelska) samt på det nationella språket kommer från landet i fråga. Därtill sätter jag mig in endast i de finsk-, svensk-, norsk- och danskspråkiga låtarnas sångtexter. Med hjälp av denna process får jag veta hurdana teman som behandlas i sångtexterna i nordisk populärmusik. En annan intressant fråga är om det finns skillnader mellan dessa fyra länder. Vad brukar man sjunga om i dessa länder på dessa språk?

Jag har en hypotes enligt vilken det mest upprepade sångämnet i alla länder är kärlek och andra mänskliga relationer. Men hurdan kärlek sjungs det vanligen om – lycklig, olycklig, önskad, förlorad? På förhand har jag frågor av många slag, såsom hurdana är historier som det berättas i danska schlagrar, på vilka språk lyssnar normännen sin musik på och om det är finländarna som sjunger de flesta låtarna om alkohol. Alla mina förhandsinställningar gällande vanliga sångämnena härleder från personliga erfarenheter om typiskt populärmusikaliskt ljudlandskap i detta årtusendes finska omgivning. Denna undersökning ger klara faktauppgifter om verkliga sakförhållanden.

Härutöver har jag en annan undersökningsfråga. Nuförtiden finns mycket musikrelaterade realityprogram på televisionen. Sångtävlingar som *Idols* och *The Voice* frambringa hitsinglar men hur mycket gör de det i vart och ett nordiskt land? En traditionell linje representeras av *Eurovision Song Contest* som har njutit av popularitet i Norden under sex årtionden. Uttagningstävlingar för Eurovision i olika länder producerar ny inhemsk populärmusik varje år. Särskilt bra syns och hörs det i Sverige där *Melodifestivalen* introducerar en mängd hitlåtar varje säsong. Så hur placerar sig Melodifestival-bidragen på singellistor? Hurdan framgång brukar andra länders Eurovisionslåtar ha?

Ett annat programkoncept heter *Så mycket bättre* och kan kallas 2010-talets nya populärmusikaliska fenomen. Det är ett musikprogram som har intagit särskilt nordiska länder. Idén är att en grupp populära artister samlas ihop för ungefär en vecka. Varje artist har sin egen dag då de andra artisterna framträder sina egna versioner av hans låtar. Finland, Sverige, Norge och Danmark har sina egna versioner av detta nederländska programformat. (TV4 2010; Wikipedia 2017d) När jag fördjupar mig i singellistor har jag på samma gång en möjlighet att se hur dessa tävlings- och *Så mycket bättre*-låtar kommer fram på listorna i olika länder.

1.2 Material och metod

Jag får veta vilka musikstycken som är de mest populära i Norden med hjälp av en internationell webbplats *Top40-Charts.com* som jag har valt som min huvudsakliga källa. Webbplatsen innehåller toppsingellistor från olika länder jorden runt. Listorna är sammansatta av den mest köpta och laddade musiken och låtarna som har fått mest radiospelning. Webbplatsen tituleras den primära informationskällan i världen gällande topplistor av musik. Den påstås utpeka modet och innovationer i musikbranschen och betjäna musiklyssnare, artister, verkställande direktörer, turnépromotorer, utgivare, radioprogrammerare, advokater, återförsäljare, digitala företagare och många andra. Platsen har över tio miljoner besökare från över 100 länder varje månad. (Top40-Charts.com)

All populärmusik i ett visst land, både inhemsk och internationell, innefattas på listorna. Av de nordiska länderna erbjuder sidan på listor från Finland, Sverige, Norge och Danmark. Tyvärr saknas Island på sidan. Topplistorna finns redan från årsslutet 2001. Från och med år 2002 finns listorna från varenda vecka. Vad Sverige angår står topp-40-listor till buds men från de andra nordiska länderna visas topp-20-listor. Listorna bildas av albumförsäljning och -nedladdning, låtnedladdning, radiospelning, video och turnéer samt strömning och sociala interaktioner på Facebook, Twitter, VEVO, YouTube, TIDAL, Spotify, Rdio m.m. (Top40-Charts.com)

När kommersiella lokalradior började fungera t.ex. i Finland år 1985 startade också populärmusikens revolution på radiovågorna. Inom några år spelades samma sånger runtomkring Finland. (Kurkela 2009: 11) Hurdana är sådana sånger numera? Jag har bestämt att begränsa mitt material till att gälla åren 2012–2016, dvs. en fem års period, som jag studerar. Perioden representerar mellersta 2010-talet och omfattar hälften av hela årtiondet. Ur denna period samplar jag sådana musikstycken som framförs på finska, svenska, norska och danska från topp-20-listor av varje vecka. Jag räknar och tabellerar deras procentandelar inom alla musikstycken (dvs. även utländska och engelskspråkiga) på topp-20. Materialet presenteras närmare i avsnitt 4.1.

Efter tabelleringen gör jag en innehållsanalys genom att bekanta mig med sångtexterna av de utvalda låtarna och extraherar deras ämne eller budskap. Kvantitativa analysmetoder har varit typiska när populärmusik har forskats genom att fokusera på produktion eller musikindustrins verksamhetsprinciper. Kvalitativa metoder har däremot använts med analyser som koncentrerar sig på mottagande och konsumtion. (Kärjä 2007: 207) Med tanke på mitt eget arbete är innehållsanalysen det bästa sättet att utföra denna undersökning. När jag ser en egenspråkig sångtitel på listan ska jag söka sångens text på webbplatsen *Musixmatch.com*. Nackdelar är att alla sångers lyrik nödvändigtvis inte finns på nätet. En annan iakttagelse är att sångtiteln avslöjar ibland inte att sångtexten är på ett nordiskt språk. Ändå tror jag att innehållsanalysen ger svar på mina undersökningsfrågor i stor omfattning. Jag är intresserad av om det finns skillnader mellan forskningsländerna gällande språkval och sångämnen.

2 POPULÄRMUSIK

Vad gör musik populärt? Mitt eget forskningsmaterial baserar sig på singellistor. Att uppnå en placering på en officiell singellista är en viktig prestation för många artister. Det kan vara ett glädjebudskap t.o.m. för en hel nation om en inhemsk artist får sin låt till internationell spelning och når någon uppskattad singellista. Ett exempel från Finland är då diskjockeyn Darudes trancehit *Sandstorm* blev den första finländska singeln som nådde den brittiska *UK TOP 10*-singellistan och nådde tredje plats år 2000. Låten är ett av de mest framgångsrika instrumentala musikstyckena i världen. Efter det klättrade hiphoplåten *Freestyler* av bandet Bomfunk MC's till andra plats på listan. 2004 kom också rocklåtarna *In the Shadows* och *Solitary Man* av banden The Rasmus respektive HIM med på listan. (Mäkelä 2011: 194)

Föregående information var motivering för singellistornas inflytande. Mitt egentliga forskningsmaterial omfattar ändå hitsinglar på nordiska språk och som är populära i sina hemländer. I detta kapitel klarlägger jag betydelsen av populärmusik som begrepp samt dess samhällseliga aspekter. Jag sätter mig också in i forskning av ämnet och ger en översikt över populärmusiken i Norden. Därutöver fördjupar jag mig i varje lands populärmusik och åskådliggör möjliga särdrag.

2.1 Populärmusik som begrepp

I detta arbete använder jag begreppet *populärmusik* för att innefatta all den mest omtyckta musiken som spelas på radion och som tillhör mitt forskningsområde. Fast ordet är i samband med musikgenren *pop*, omfattar populärmusik i detta sammanhang musikstycken av alla genrer som har fått mest radiospelande, såsom *rock* och *schlager*.

Att definiera termen *populär* eller *populärkultur* är inte entydigt. Begreppet *populär* är nästan två hundra år gammalt så dess historia bör beaktas. Själva ordet *populär* kommer från latin där *populus* betyder 'folk' eller 'majoritet' och *popularis* 'folk tillhörig'. (Aho & Kärjä 2007: 11) I engelskan användes ordet *popular* först på 1400-talet som ett lagligt och politiskt

uttryck hänvisande till 'låg', 'vulgär' och 'vanliga människor'. Först i slutet av 1700-talet började *popular* betyda också 'omtyckt' och 'brett spritt'. (Mäkelä 2011: 20) Roy Shuker (2002) skriver att den engelska termen *popular music* först förekom i en utgiven bok hänvisande till ett visst slags musik som uppfyllde kriterierna i William Chapples *Popular Music of the Olden Times* (1855). Termen började få bredare godkännande under 1930- och 1940-talen. (Shuker 2002: 226)

En enstaka forskare må precisera begreppet *populärkultur* på ett visst sätt beroende på sitt undersökningsområde (Aho & Kärjä 2007: 10). På så sätt gör också jag i mitt arbete. Kari Kallioniemi och Hannu Salmi ger begreppet åtta olika betydelser med varierande sammanhang och olika tider:

- 1) majoritetens kultur
- 2) medvetenhets- eller kulturindustri
- 3) mediakultur
- 4) underhållning eller motsats till konst
- 5) motkultur
- 6) stadskultur
- 7) nutida folktradition eller arbetarkultur
- 8) livsstil (Kallioniemi & Salmi 1995: 12).

Simon Frith (2004) definierar *popmusik* med fem punkter: 1) görs för kommersiella syften i ett legalt (upphovsrätt) och finansiellt (marknad) system, 2) görs genom att använda fortlöpande föränderlig skivinspelningsteknik, 3) upplevs särskilt genom massmedia, 4) görs för att avnjutas socialt (fandom) och kroppsligt (dans) och 5) bestäms av musikaliska formens hybriditet (Frith 2004 via Mäkelä 2011: 19).

Eftersom populärmusik är ett mycket flexibelt och föränderligt begrepp är det inte lätt att säga vad som populärmusiken låter. Den får olika betydelser i olika tider och platser. I

princip kan vad som helst bli populärmusik. Därför kan det vara lättare att definiera populärmusik gällande lag, marknad, teknologi, media och mottagande. (Mäkelä 2011: 19)

Gällande musikens värdering skriver Frith (2004) att det finns tre typer av påståendetraditioner: *konst-*, *folk-* och *kommersiell diskurs*. Enligt konstdiskurs är sådan musik bra som väller fram självuttryck och är egenartad. Dessa krav på kreativitet härstammar från romantikens konstfilosofi under 1800-talet. Folkdiskurs betonar förbindelse mellan uppträdare och publik. Musik är en del av samfundet och har social funktion. Kommersiell diskurs skiljer sig från de andra två. Den understryker musikens, musikerns och musikuppförandets roll som en del av den kulturindustriella helheten. Musik är bra om man får den bearbetad till lättsålda nyttigheter, dvs. det som är populärt är bra. (Frith 2004 via Mäkelä 2011: 139)

Keith Negus jämför populärmusik med filmbranschen (Negus via Shuker 2002: 227):

Populärmusik är bredare och vagare i omfång och intentioner. Den rörliga mediabilden kan spåras till vissa sociala och teknologiska uppfinningar inom en viss historisk period, och detta sätter en gräns för studier på ett sätt som inte har motsvarighet inom studier i populärmusik. [min översättning]

Ibland behöver begreppet *populärmusik* en institutionell definition. Examensfordringar i musikvetenskap och musikforskning vid olika universitet avslöjar att populärmusik åtskiljs från konst- eller klassisk musik, folkmusik, utomeuropeisk musik och jazz. (Aho & Kärjä 2007: 10–11) Ändå ligger popmusikens rötter i afroamerikansk folkmusik (Middleton 1990: 163). Mer inexakta definitioner är t.ex. Grossbergs (1992; 1995) iakttagelse att populär är någonting särskilt affektivt: det utlöser energi eller intensitet med vilken människor blir intresserade av ett visst populärkulturellt fenomen och vilken får dem att fastna i dessa företeelser. (Grossberg 1992; 1995 via Aho & Kärjä 2007: 9)

Med ordet *populär* har under historien hänvisats till underordnade eller vanliga människor samt bifall och förekomst. Affektivitet, att populär är någonting som spelar en stor roll, är ett men inte helt omfattande sätt att definiera begreppet. Det samma gäller definitionen att

populär är allt vardagligt. (Aho & Kärjä 2007: 9, 11) En enkel definition är att populärmusik är allting som människor säger att den är (Wall 2003 via Aho & Kärjä 2007: 11). När man undersöker populärmusikens särdrag, kan dessa allmänna egenskaper vara 1) ombytthet av sociala, nationella, etniska och stilistiska gränser, 2) en fast förbindelse med teknologiska innovationer (kommunikationsteknologi, media, instrumentteknik) samt 3) massproduktion och kommersialism (Aho & Kärjä 2007: 12–14).

All musik som är ämnad som populärmusik blir förstås inte omtyckt. Å andra sidan kan ett verk som inte är riktat till stora massor överraskande bli en hit. Därför kan populärmusik inte definieras bara musikaliskt. (Aho & Kärjä 2007: 12) I mitt undersökningsområde utnyttjar jag placeringen i toppsingellistor som den enda definitionen av populärmusik. Det omfattar ju all slags egenspråkig musik som har nått bifall och radiospelning i Norden. En väsentlig aspekt i populärmusiklåtar eller -artister är deras kritisering: vardagligt prat om populärmusik kräver ofta åsikter för eller mot (Aho & Kärjä 2007: 28). Om populärmusik definieras dåligt gällande blott bifall kan man också tala om estetik: att populär är motsats till konst, dvs. någonting som står utanför högtstående kreativ verksamhet och som är harmlöst, lätt och underhållande (Mäkelä 2011: 21).

Vilka aktörer bidrar till att ny musik blir populärt och presenteras för den breda allmänheten? En huvudsaklig kanal är radio (se avsnitt 2.2). Under 1950- och 1960-talen blev också en annan kanal vanlig: jukeboxar. Jukeboxarna används mycket av ungdomar i barer. Den finländska *Penningautomatföreningen RAY* erövrade jukeboxmarknaderna i Finland. Föreningen skaffade årligen 180 000 singlar och hade 1 500 jukeboxar år 1964. Jukeboxfenomenet hade även musikpolitisk betydelse. Då RAY köpte färdigmonterade boxar från *Musiikki-Fazer* förband den sig köpa åtminstone 75 % av inhemska skivor från *Musiikki-Fazer* under 1963–1965. Också efter det lovade RAY köpa de flesta av sina skivor från *Musiikki-Fazer*. Jukeboxarnas blomstringstid var i slutet av 1970-talet då de fanns i ca 2 800 barer och restauranger i Finland. (Kemppainen 2009a: 21–22)

Janne Mäkelä (2011) omnämner genrer som har sina rötter i populärmusik men som utmanar den hävdvunna musikens lagbundenheter: *modern jazz, death metal, noise, hc-punk, industrial* och *techno*. De kunde placeras som del av den experimentella musikens historia

– som i praktiken är konstmusik. Många musikstilar som uppfattas som icke-populära såsom konst-, folk- och kyrkomusik har ändå estetiskt, finansiellt, kulturellt och socialt smugit sig in i den populära världen. Det finns fler likheter än skillnader med populärmusik. I dag är det mestadels fråga om institutionella gränsdragningar än olikheter som baserar sig på t.ex. bifall och estetik. (Mäkelä 2011: 21–22)

Mäkeläs (2011: 23) egen definition av populärmusik är

Populärmusik är musik som mestadels är ämnad till en bred marknad; för dess upprättande, inspelning, utspridning och förnimmande används tidens nyaste teknologi och den bestäms av stilarnas mångfald och oftast starka rytmiska element. [min översättning]

Enligt Shuker (2002) kan det avskiljas tre riktningar i hur forskare definierar populärmusik: genom mening av olika genrer och stilar, kommersialism eller musikaliska och utommusikaliska faktorer på en estetisk synpunkt (Shuker 2002: 227–228). I populärmusikens definiering förenas både sociologi och musikvetenskap. David Hesmondhalgh och Keith Negus (2002) konstaterar att i den senaste forskningslitteraturen gällande populärmusik har det framhävts fyra teman: musikalisk betydelse, publik, musikindustri och lokalhet. (Hesmondhalgh & Negus 2002 via Aho & Kärjä 2007: 12)

Ett ytterst typiskt drag för populärmusik är *refräng*. Refrängen är ofta så slagkraftig som möjligt och upprepar sångtiteln. Detta leder från den omständigheten att man inte brukade nämna sångtiteln på radion förr i tiden – i Storbritannien var det t.o.m. förbjudet. Med en fyndig refräng och uppreparandet av titeln fastnar sången i lyssnarens minne vilket hjälper att öka skivförsäljningen såsom reklamerandet. (Mäkelä 2011: 53)

Sedan mitten av 1960-talet har det ansetts att den estetiskt mest högtstående populärmusikens genre är *rock*. Påståendet bevisas av detta faktum att det finns mycket mera historiker om rock än om andra genrer, mestadels lättare dansmusik. *Jazz* kan ha varit kategoriserad som populärmusik ända till 1940-talet men numera hör denna genre inte till de populäraste. (Aho & Kärjä 2007: 29–30, 35–36)

Förenta Staterna och Storbritannien har reagerat uppfattningar om jazz, pop, rock, soul, hiphop samt andra populärmusikens genrer. Europeisk samt andra världsdelaers rockkultur har påverkats av amerikansk och brittisk populärmusik, med band som The Beatles och The Rolling Stones i spetsen. Varje västeuropeiskt land och de flesta östeuropeiska länder hade sina egna motsvariga och populära rockband. Många av dessa band gjorde sina egna låtar, ofta på engelska som blev popmodets internationella språk. Som sina brittiska förebilder var bandmedlemmarna unga män och betraktelsesättet att göra musik var likartat. (Mäkelä 2011: 81, 95)

En genre som ofta betraktas som liktydig med populärmusik heter *schlager*. Schlager är populärmusik men all populärmusik är ändå inte schlager. Populärmusik är ett överbegrepp vars väsentliga underbegrepp schlager tillhör. Som genre är schlager populär, dansabel och inspelad musik. Schlagergenren är också ambivalent: schlagerlåtar är antingen snabba eller långsamma. De är vanligen glada kupletter eller sentimentala kärlekssånger. Schlager har inte tillhört de mest populära undersökningsobjekten eftersom det finns en uppfattning att den är den mest schematiserade och enklaste sorten av populärmusik. Emellertid har schlager klarat av att förvara sin stora popularitet. Denna popularitet förklaras av det att lyssnare kan identifiera sig med sångtexter och även artister. Schlagerarna kan väcka en sådan förtummelse att lyriken berättar just om lyssnarens liv och känslor. (Niemi 1999: 29–31) Schlager är således en genre med en mycket viktig tyngdpunkt på sångtexter och deras budskap. På basis av det förväntar jag mig att särskilt schlager är sjungna på modersmål i alla nordiska länder.

2.2 Populärmusik på radion

För att sprida ny musik och göra den populär har den främsta kanalen genom tiderna varit radio (Kemppainen 2009a: 18). Ofta väljer lyssnare sin radiokanal på basis av den musik som kanalen spelar (Kurkela 2009: 8). Radion blev ett massmedium under början av 1920-talet. Till Europa kom detta medium snart efter dess införande i Förenta Staterna. I de europeiska länderna blev sådant mönster förhärskande att radion är en offentlig service, dvs. att radioverksamhet regleras av statsmakten. Rundradion blev ägd av staten, t.ex. *BBC* i

Storbritannien 1926 och *Yle* i Finland 1934. I början var populärmusik snarast kommersiella kanalers affär eftersom offentliga services radio hade en bildande och uppfostringsmässig uppgift vartill populärmusik ansågs olämplig. Kommersiella kanaler spelade sådan musik som lyssnarna verkade vilja lyssna på enligt sina lyssnandeseder och genom att köpa varor som reklamerades bland musiken. (Salokangas 1999: 44) Fast musik alltid har haft en stor roll i radioprogram har musikens och radions förhållande inte forskats mycket. Åtminstone i början av 1990-talet har detta förhållande begrundats i seminarier och i en textsamling *Toosa soi. Musiikki radion kilpailuvälineenä?* redigerad av Ari Alm och Kimmo Salminen (1992). (Kurkela 2009: 8)

Från början motsatte sig offentliga rundradiobolag populärmusik eller s.k. lätt musik. I Sverige var det elit som ledde radions programpolicy och ansåg att favoritschlagrar och dragspel representerar dålig smak. Enligt eliten betydde god smak klassisk musik, symfoni och opera och det var rundradions skyldighet att producera program vars kulturella och konstnärliga nivå är ”hög” och som syftar till att bilda folket. Mediehistorikern Dag Nordmark uttrycker att offentliga services strategi var att minimera mängden av populärkultur på radion. Det berättar om situationen att det gjordes en kompromiss 1928: dragspelsmusik fick spelas en halv timme i veckan. (Salokangas 1999: 45–46)

Ett liknande läge rådde i rundradion *Yle* i Finland. På lördagskvällar utsändes en halv timme kupletter, glada sånger, dragspelsmusik samt annan folklig populärmusik. År 1929 fanns det ca 69 000 radiolicenser i Finland. *Yle* gjorde en förfrågan som 61 % av lyssnarna svarade på. Enligt resultatet spelades det för lite folksånger, kantelespel, horn- och annan militärmusik, dragspel, gammal dansmusik, körsång och humoristiska kupletter. Däremot spelades det för mycket kammarmusik, symfonikonsert, operor, operetter och jazz. Kommersiella lokalradior tilläts först 1985 och de började tjäna som ungdomliga musikkanaler. (Salokangas 1999: 46–47, 51) 22 lokalradior påbörjades detta år och sju av dem hade anknytningar i rikstidningar. Radiostationerna började rivalisera i vem som hinner introducera nya musikutgivningar först. (Uimonen 2009: 61–62) Många kanalers musikutbud är planerat enligt vissa genregränser (Kurkela 2009: 9).

Under början av 1960-talet blev s.k. piratradior vanligare. Piratradio är radioverksamhet som inte har något tillstånd och fungerar från internationellt vatten. Hotet om dessa musikpiratradiors popularitet fick Yle för första gången att slå av sina stränga begränsningar för populärmusik och göra sitt utbud lättare. (Kemppainen 2009a: 17) För första gången erkände Yle populärmusikens egenvärde år 1990 då bolaget gjorde en kanalförnyelse. *Yle ykkönen* (i dag *Yle Radio 1*) (Rokka 2010) konserverades som kanal för klassisk musik, *Radio Suomi* spelade inhemska schlagerar och *Radiomafia* (till 2003, efterföljare *YleX*) (Lindfors 2006) internationell ungdomsmusik. (Salokangas 1999: 51)

Ibland hör man påståenden att samma låtar spelas på radion för ofta. I undersökningen av Kurkela m.fl. bestyrkas att talrika musikkanaler inte har ökat utan reducerat utbud av olika genrer och musikstilar på radiovågorna (Kurkela 2009: 12). Eftersom antalet radiostationer har ökat och konkurrensen skärpts behöver kanalerna spela hitsinglar för att locka lyssnare vilket förklarar känslan om musikens upprepande (Uimonen 2009: 63). I alla fall är de flesta av finländska radiokanaler i dag profilerade som musikkanaler och t.o.m. 80–90 procent av det sammanlagda programutbudet består av musik (Kurkela 2009: 8–9).

2.3 Populärmusik i samhället

På 2000-talet har all inspelad musik en möjlighet att bli internationell. I en värld som är reglerad av digital teknologi har ännu fler människor ännu mer musik till hands. Förutom själva musiken har vetskap gällande den ökat och blivit tillgänglig via internet. (Mäkelä 2011: 10) Att vara tillgänglig i flera plattformar ökar låtens beaktethet samt möjligheter att gå upp på listan.

Musikens popularitet kan mätas på många sätt. Olika observationsmetoder har utvecklats för att granska avsättning av musik. Man kan bl.a. undersöka produktions- och försäljningssiffror. När bandinspelningar köps eller musik spelas på konserter eller radiokanaler, bör ersättningar betalas till upphovsrättsorganisationen varigenom artisterna får sin lön, som t.ex. i Finland heter *Teosto*. (Kärjä 2007: 205)

Teosto för statistik i främsta rummet över musikskapare medan försäljningslistorna sammanställs enligt artister. Eftersom dessa listor baserar sig på inköpsbeslut av riktiga människor erbjuder de data om musikens reella mottagande. Även *Statistikcentralen* samlar utredningar om musikens konsumtionspraktik. Dessa ersättningar avslöjar också musikens popularitet. Ändå finns det ett faktum att människor blir utsatta för viss slags musik mer än andra. Radion är en stor faktor som vägleder folkets musiksmak. (Kärjä 2007: 205–206)

Chris Anderson (2006) konstaterar att vi lever i en hitmusikkultur för samma megahittar spelas världen runt. Som exempel ger han Madonna vars nya låtar stiger till topplistan spets överallt. Ändå är den verkliga marknaden gömd eftersom topplistan är bara toppen av ett isberg. Hitsinglar må laddas av en miljon människor. Fast laddningsantalet av en enskild låt i näthandeln kan vara litet, finns det flera hundra tusen stycken av dessa låtar och det ackumulerade laddningsantalet är enormt. (Mäkelä 2011: 13) Anderson har undersökt fenomenet efter att det år 2004 blev klart för honom att förvånande 98 % av alla 10 000 album i *Ecast*-bolags digitala jukeboxar sålde åtminstone en låt i ett kvartal. Även om den hetaste hitmusiken omfattar den synligaste delen av såld musik bildar resten av musiken också en stor mängd sammanlagt. I ett diagram där hitmusiken står i täten ser resten av musiken ut som en ”lång svans” som är Andersons benämning för denna formation. (Anderson 2006: 21–22)

Richard Middleton (1990) funderar på frågan om musikens upprepande. Han begrundar vad som får människor att vilja lyssna på samma låtar om och om igen och hurdant är intresset och njutningen de förnimmar. Att forska detta ämne erbjuder vetenskap om musikens natur för masskulturell teori samt traditionell filosofisk estetik och psykoanalys. (Middleton 1990: 268)

Vissa ljud är mer internationella än andra medan andra ljud betraktas som mer nationella. Det kan förklara varför finländare är mer öppna till ett slags musik. (Mäkelä 2011: 17) Inhemsk populärmusik kan vara en väsentlig del av ett lands nationella bild. När man hör t.o.m. en kort snutt av instrumental musik spelad med typiska nationella instrument kan man

identifiera om musiken kommer från Kina, Ryssland, Grekland eller Arabien. Också vissa sätt att använda människorösten kan avslöja musikens ursprung, tänk på samisk jojk, alpin jodding och arabisk mawwal.

2.4 Nordisk populärmusik

I denna avhandling använder jag begreppet *nordisk* för att omfatta allt som är finländskt, svenskt, norskt eller danskt p.g.a. mitt undersökningsmaterial. Det bör också beaktas att med begreppet *artist* hänvisar jag till både solosångare och grupper. Hurdant är populärmusik i Norden? Enligt Mäkelä (2011) finns det inte ett distinkt begrepp om någon entydig nordisk popmusik. Fast alla nordiska länder har sin egen identitet finns det också likheter, tillika i musik. Ett gemensamt omtyckt instrument är t.ex. fiol. När det talas om grundläggande skillnader, påstås det ofta att Skandinavien är ett ”durfolk” medan Finland representerar ”mollfolk”. Musikforskarna Vesa Kurkela och Pekka Jalkanen påstår att det är fråga om en medveten åtskiljning i Finland som framhövdes efter den statliga utbrytningen ur Sverige under 1800-talet. Då började man värna om östliga traditioner och slaviska ljudlandskap. (Mäkelä 2011: 153)

Nordisk musik är bekant även i utlandet. Norden är känt för heavy rock och garage-band men den mest äkta nordiska popmusiken företräds av en grupp kvinnor som utnyttjar konstiga ljud och barnslig sångröst. Deras största inspiratörer är ABBA från Sverige och Björk från Island, och sådana artister heter bl.a. svenska Lykke Li, norska Hanne Hukkelberg och isländska Emilíana Torrini. Så skrev Mark Edwards om ”Nordic Pop” i den brittiska tidningen *The Sunday Times* online-encyklopedi om modern musik i februari 2009. (Mäkelä 2011: 150)

De nordiska länderna värderar organisationsverksamhet vilket syns också på musikfältet. 1916 grundades den samnordiska paraplyorganisationen *Nordisk Musiker Union*. För att samordna upphovsrättsavgifter grundades en egen organisation, *Nordisk Copyright Bureau* 1915 (Nordisk Copyright Bureau 2016). Förespråkare för populärmusik eller lätt musik som

de den kallade måste ändå kämpa för att få olika musikstilar att bemötas jämlikt. Det finns inte många samnordiska organisationer som koncentrerar sig på populärmusik. Den nordiska grenen av populärmusikforskarnas internationella organisation *IASPM Norden* är möjligen synligast. (Mäkelä 2011: 159)

Nordiska länder hjälper inhemsk musik att spridas utomlands genom offentligt stöd. Sverige är banbrytare i saken. Svenskarna lade märke till att internationella succéer ökar artisternas och skivbolagens ambition och skapar nytt kunnande. Först talades det utomlands om just *svenskt* popfenomen men senare lyckades begreppet utvidgas till det *nordiska* popfenomenet. Exportbyrån *Export Music Sweden* har agerat sedan 1992 och t.ex. *Music Export Finland* sedan 2002. Musikbyråer gällande informering och marknadsföring har ändå agerat i Norden under årtionden. I själva verket har frågan om offentligt stöd till populärmusik talats om i Norden från och med 1950-talet. Under början av 2000-talet ökades internationell musikpromotion med offentligt stöd anmärkningsvärt i Norden samt annanstans i Europa. (Mäkelä 2011: 160–161)

Bolaget *MTV*, som ursprungligen är en musikvideokanal som härstammar från Förenta Staterna, hade under sju år (1998–2005) en samnordisk kanal som hette *MTV Nordic*. Dess syfte var att ha norr dimension och hitta och sprida nordiska hitlåtar. Sedan fördelades kanalen i nationella byråer, så numera har Finland, Sverige, Norge och Danmark sina egna kanaler såsom *MTV Finland*. Det franska radiobolaget *NRJ* har tilldelat pris i sin gala till den bästa nordiska artisten och låten. Galan har också ordnats i Norden några gånger, t.ex. 2005 i Helsingfors då händelsen reklamerades som Nordens största musikevenemang. (Mäkelä 2011: 162–163)

2.4.1 Finsk populärmusik

Finlands rundradio Yle uppehåller *Finlands officiella lista* där data om försäljningssiffror samlas från skilda återförsäljare. Då kan artister och låtar ordnas i ett slags rangordning. Artister som har överstigit ett bestämt gränsvärde får särskilda pris. (Kärjä 2007: 206) Om

man får sålt 10 000 album (sedan 2014) i Finland, får man en guldsdisk. 20 000 sålda album berättigar till platinadisk. Med singlar är siffrorna 20 000 för guld och 40 000 för platina. I räkningar iaktas sammanlagd försäljning av laddning, fysiska produkter och strömning. Strömningar behandlas så att två miljoner strömmar berättigar till guld och fyra miljoner till platina. (Musiikkituottajat ry 2016)

Finländare konsumerar mycket finländsk musik. Utöver uppköp framstår saken i finska rockfestivalers artistlistor; även huvuduppträdarna är ofta finska. Också i europeisk skala säljs det mycket inhemska musik i Finland. Under de senaste årtiondena har endast Grekland och Frankrike brukat ha större grad av inhemskt ursprung i musik. Till exempel i Österrike, Belgien, Nederländerna och Tyskland har det favoriserats utländsk musik men det betyder inte att man ratar inhemska artister. (Mäkelä 2011: 15)

Enligt Kurkela (2003) är året 1963 en brytningspunkt i den finländska populärmusikens historia. Då började finländarnas musiksmak avsevärt förändras. En viktig sak var grundandet av *Sävelradio*, Yles alternativa kanal vars syfte var att spela populärmusik t.o.m. tio timmar om dagen (Kurkela 2003 via Kemppainen 2009b: 105). Samma år uppfanns också kassettbandspelaren. Därtill var samma år höjdpunkten för finländsk taggtrådmusik, letkajenka och tangoboom samt genombrottet av The Beatles. (Kemppainen 2009a: 22)

Mäkelä har granskat Finlands populäraste album och samlat topp-10-albumlistor från *Musiikkituottajat ry IFPIs* webbplats från veckorna 1/2008 samt 13/2011. I första fallet, den första veckan 2008, är alla de tio populäraste albumen finska: artisterna heter Samuli Edelmann, Lauri Tähkä & Elonkerjuu, Nightwish, Vesa-Matti Loiri, Anna Abreu, olika artisters tribut till Leevi and the Leavings, Tarja Turunen, PMMP, Smurffit och Sturm und Drang. Den första utländska artisten, det brittiska Led Zeppelin, kommer först på plats 13. Under den andra tidpunkten, den trettonde veckan 2011, var den första utländska artisten på tionde plats: det svenska The Sounds. Före det bandet kommer Von Hertzen Brothers, Sunrise Avenue, Jenni Vartiainen, Michael Monroe, Laura Närhi, Neljänsuora, Children of Bodom, Kari Tapio och Suvi Teräsniska. (Mäkelä 2011: 14) Av dessa omnämnda artister förekommer Anna Abreu (7 gånger), Lauri Tähkä (3), Nightwish (3), Jenni Vartiainen (3),

Samuli Edelmann (2), Suvi Teräsniska (2), Vesa-Matti Loiri (1) och Laura Närhi (1) i mitt material.

I mitt material heter de finländska artisterna som har fått flest omnämningar Cheek (35 låtar), Elastinen (18), JVG (16), Mikael Gabriel (16), Robin (13), Sanni (13), Nikke Ankara (13), Haloo Helsinki! (12), Teflon Brothers (11), Kasmir (7), Anna Abreu (7), Brädi (7), Evelina (7), Antti Tuisku (6), Vesala (6), Roope Salminen & Koirat (6), Stig (6), Chisu (5), Aste (5) och Pete Parkkonen (5). Jag behandlar detta ämne närmare i avsnitt 4.2.

Mäkelä fastslår att om man väljer vilken som helst försäljningsvecka i ett slumpmässigt urval, finns det alltid vanligen 6–8 finländska album i topp-10. Fast det populäraste albumet år 2009 var utländskt (*Strike* av tyska The Baseballs) kom nästa utländska artist (Madonna) först på plats 10, dvs. alla andra album på topp-10 är finländska. År 2007 var det mest sålda utländska albumet *Back to Black* av brittiska Amy Winehouse men dess placering var inte högre än 16. (Mäkelä 2011: 15) Liknande forskningsresultat utför jag också själv i min analysdel.

Affektioner hos breda samfund liksom alla finländare brukar forskas med förfrågningar och statistiker. Ofta utmynnar sådana undersökningar i att understryka givna genrens betydelse för hela samfundet eller att jämföra musik med andra livsområden. Resultatet av dessa kvantitativa smak- och konsumtionsundersökningar är ändå alltid generaliseringar. (Kärjä 2007: 207)

Det finns tre modertraditioner i finsk underhållningsmusik: finsk folkmusik, europeisk klassisk-romantisk konstmusik med dess populariserade former samt afroamerikansk musik (Niemelä 1999: 31). Internationell populärmusik överhuvudtaget baserar sig på afroamerikansk musiktradition (Middleton 1990: 163).

De största intrycken har kommit från öst som ryska romanser ända till början av 1900-talet. Denna tradition existerar fortfarande men sedan 1920-talet har den västra

populärmusikaliska, särskilt amerikanska, traditionen föregripit. Mäkelä frågar varför finländare gynnar just finsk schlager, heavy och rock samt amerikansk hiphop och brittisk popmusik. Nationella historier berättar om nationer också genom musik. Enligt det historiska finländska folklynnnet har folket nämnt sig som ”mollfolk”. Nuförtiden gäller också en annan skildring enligt vilken Finland är ett ”heavyfolk”, tack vare landets världsberömda tunga musikens band. I Finland är även tango tydligt populärmusik fast den också kunde definieras som folk- eller konstmusik. (Mäkelä 2011: 16, 20, 27)

Musik som representerar Finland har länge ansetts vara klassisk. Hymnen *Finlandia* av Jean Sibelius kan nämnas som dess viktigaste företrädare. Senare har också folkmusik fått högre status som nationens representant. Senast i slutet av 1900-talet har även schlager fått en roll som nationens röst. Av schlagerens delområden har särskilt tango börjat symbolisera någonting mycket finskt. Det stör inte att tangon ursprungligen är en sydamerikansk import med intryck från Mellaneuropa och rysk musik. Under början av 1960-talet bröt s.k. ”tangofebern” ut i Finland, i synnerhet på landsbygden. På 1980-talet började nationalisering av genren; tangon gjordes om till äkta finsk folkkultur. Tangons industriella process började falna på 1990-talet. Genren uppskattas ändå även i dag, vilket bevisas av *Seinäjoki Tangomarknad*. Ändå verkar det vara nya musikstilar som bildar det typiska finländska ljudlandskapet i dag: nya importer som heavy och hiphop. (Mäkelä 2011: 28)

I Finland forskas populärmusik vid alla universitet med musikaliska institutioner och på fälten i litteraturvetenskap, språkvetenskap, mediaforskning och kulturhistoria. Först hade etnomusikologi och kulturhistoria tyngdpunkten i populärmusikforskningen. Tills 2007 finns det över 20 doktorsavhandlingar i populärmusik och populärmusikforskning har blivit en tyngdpunkt i finsk musik- och kulturforskning. (Aho & Kärjä 2007: 25)

År 2017 utgavs ett aktuellt samlingsverk om alla slags växter som förekommer i finsk sånglyrik. Verket heter *Iskelmäkasvio* (’Schlagerflora’) och det är skrivet av musikförfattaren Satu Laatikainen med växtexperterna Henry Väre och Jukka Laine. Floran föreställer ett par hundra sånger som innehåller växter i texten. Det finns 75 växtarter i verket. Boken omfattar alla lätta musikens genrer och perioder från 1930-talet till nutiden. (Tiinari 2017) Enligt Laatikainen är naturen mycket viktig för finländare och växternas värld

samt naturens kretslopp går som allegori för människolivet. I sångtexter kan växterna symbolisera glädje, sorg och andra känslor samt ge tröst och hopp till lyssnare i svåra tider. Den mest typiska blomman i lyriken är ros. Laatikainen tyder att rosor passar väl att skildra allt som hör till levnadsloppet med sina färger och taggar. Tidningen *Kaleva* ger några exempel på andra blommor och träd som förekommer flera gånger i sångtexter: dunört, ljung, körsbär, blåklocka, björk, lind, lilja och viol. (Laatikainen via Taulavuori 2017)

2.4.2 Svensk populärmusik

Europeiska länder har utövat olika slags kulturpolitik gällande sina egna musikkulturer i förhållande till internationell populärmusik. Om t.ex. Frankrike känns historiskt från sitt kulturpolitiska handlag enligt vilket inhemska kultur skyddas och främjas, har Sverige representerat ett mer öppet förhållande. Mellan svenska folket har det ändå orsakat även motstånd. Detta hände under 1970-talet och uppstod från bandet ABBA. Fast alla musikskapare var svenska och allt producerades i Sverige, lät musiken först inte "svenskt" enligt motståndare. Trots allt har denna musikstil senare börjat anses som typiskt svenskt. (Mäkelä 2011: 97, 143) Musik har alltid omfattat ungefär hälften av sändningstiden på den svenska radion och nuförtiden är mängden väl över hälften (Salokangas 1999: 45).

ABBA är det största populärmusikaliska fenomenet i Sverige. Bandet njöt av storpopularitet under 1970-talet. Alla andra framgångsrika band i det svenska musikfältet jämförs med ABBA. Gruppen lyfte den svenska populärmusiken till världsberömdhet där den synligt stod till 2000-talet. ABBAs framgång bevisade andra musiker att det är möjligt att ha framgång även utanför Norden och till och med i Förenta Staterna. Andra stora svenska namn är bl.a. Europe, Roxette, Ace of Base, Army of Lovers, The Cardigans, Dr Alban och A-Teens. (Mäkelä 2011: 130–131, 133)

De mest förekommande svenska artisterna i mitt material är Avicii (18 låtar), Veronica Maggio (9), Zara Larsson (8), Miriam Bryant (7), Kent (5), Samir & Viktor (5), Danny Saucedo (5), Norlie & KKV (5) och Sebastian Ingrosso (5).

2.4.3 Norsk populärmusik

Enligt Mäkelä heter berömda norska pop- och rockartister bl.a. Terje Rypdal, Jan Garbarek, A-Ha, Turbonegro, Raga Rockers, Dimmu Borgir, Darkthrone, Mayhem, Emperor och Röyksopp (Mäkelä 2011: 156). I mitt material har artisterna Broiler (12 låtar), Karpe Diem (8), Madcon (7), Katastrofe (7), Kygo (6) och Marcus & Martinus (5) flest förekomster på den norska listan.

Den internationellt populära norska ungdomsserien *Skam* har ökat kännedom och bifall av vissa norska låtar och artister. Det norska tv-bolaget *NRK* har t.o.m. sammanställt en spellista med samtliga låtar från de tre första säsongerna av *Skam* på musiktjänsten *Spotify*. Det mest betydande fallet med ökad popularitet heter låten *5 fine frøkner* av sångerskan Gabrielle. En mätning från musiktjänsten *Spotify* visar att låten har ökat med 3 018 % i antal dagliga lyssningar under perioden från 25 november 2016 till 6 januari 2017. Låten släpptes redan 2014. (Linde 2017) Låtens budskap passar bra i serien eftersom det finns ett gäng av fem tjejer i huvudroller.

2.4.4 Dansk populärmusik

Danmarks största populärmusikaliska namn enligt Mäkelä är bl.a. Savage Rose, Gasolin, Kim Larsen, Anne Linnet, D-A-D, Lars Ulrich, Thomas Helmig, King Diamond, Aqua, Mew och Volbeat (Mäkelä 2011: 156). I mitt material finns det tre låtar av både Thomas Helmig och Volbeat och en av Anne Linnet.

I mitt material är de mest förekommande danska artisterna Rasmus Seebach (16 låtar), Medina (13), Lukas Graham (12), Christopher (12), Mads Langer (11), TopGunn (9), Gulddreng (7), Burhan G (7), Nik & Jay (7), Shaka Loveless (6), Kato (6), Marie Key (5), Ankerstjerne (5), Svenstrup & Vendelboe (5), Gilli (5), L.O.C. (5), Clemens (5), Joey Moe (5), Jimilian (5), Noah (5) och Brandon Beal (5). Språkförhållanden i materialet och artisternas språkval behandlar jag närmare i avsnitt 4.2.

3 SÅNGTEXTER

Det mest väsentliga populärmusikaliska området gällande mitt forskningsämne är sångtexter. I detta kapitel fokuserar jag på sångtexternas egenskaper, deras samhällliga betydelse och samverkan av musik och språk. Det ger mig verktyg för arbetets analysdel.

3.1 Allmänt om sångtexter

Sångtext är lyrik som ursprungligen är avsedd för att tjäna som en del av ett musikstycke. Många populärmusikforskare konstaterar att sångtextens mening antingen är att stöda musiken i stycket eller att både texten och musiken stöder varandra (Vinkki 2006: 24). Textens och musikens likvärdiga samspel är det vanligaste sättet inom populärmusik (Brolinson & Larsen 1981 via Vinkki 2006: 24).

Medan vissa musikstycken inte behöver så mycket lyrik och sångpartier, kan huvudvikten i andra låtar stå på sångtexten. Då kan texten även fungera som poesi i sig själv, utan musik. (Brolinson & Larsen 1981 via Vinkki 2006: 24) Sådan stil är t.ex. rap. Middleton (1990) anser att musik också har en narrativ och text en musikalisk sida. På detta sätt är deras relation komplicerad. Det finns en klar analogi emellan musik och språk. Middleton indelar sångtexternas betydelse i tre grupper:

- 1) *affekt*, då orden fungerar som uttryck för känslor och de tenderar att smälta samman med melodin, dvs. rösten liknar sång,
- 2) *berättelse*, då sången liknar en berättelse och orden befinner sig i en överordnad position gentemot det rytmiska och det harmoniska i låten, dvs. rösten ligger nära tal, eller som
- 3) *gest*, då orden fungerar som en del av soundet och de smälter samman med musiken, dvs. rösten ses nu som ett instrument. (Middleton 1990: 172)

Lyrikforskning är ett tvärvetenskapligt område. Den kan ses som del av litteratur-, musik- och kulturforskning. Rocklyrikforskning är enligt Atte Oksanen (2007: 159–160) vanligen i

populärmusikforskningens marginal. Den är också utmanande p.g.a. kontext. Sånger är inte bara text eller diktning eftersom musik ger betydelse och ram till sjungen lyrik (Frith 1996 via Oksanen 2007: 160). Roland Barthes (1975) skriver om *välbehag av text* och hur texten förändras till ett uppträdande (Barthes 1975 via Middleton 1990: 267).

Det måste hållas i minnet att en ren textuell analys av ett bands lyrik utan kännedom om bandets musik, stil och image kan leda till roliga och felaktiga tolkningar enligt sakkännare. Detta förklarar rocklyrikanalysens svårighet. Saken gäller särskilt genren *metal*. Oksanen (2007) ger som exempel symbolen *666* som kan tolkas vara antingen en direkt hänvisning till *Bibelns Uppenbarelsebok* eller metalgenres inre kliché. Ibland kan ett bands nya låt även hänvisa till dess tidigare alstring. (Oksanen 2007: 160–161)

Att granska musik med lyrik som ett skilt område kan förorsaka ett besvärligt förhållande mellan dessa två komponenter. Sådant har det varit redan under antiken när texten åtskildes från musiken i teater och poesi. Vissa artister kan vara mer text- eller instrumentalorienterade. På 1970-talet gjordes en klar skiljning i textkoncentrerade och instrumentala riktningar inom rocktraditionen. Sångtexterna underskattas också bl.a. i genren *techno* som är avsedd för dans. De kan vara i en obetydlig roll också i sådana pop- och rocklåtar som är inriktade till dansgolvet. (Fornäs 1997: 110–111 via Oksanen 2007: 163)

Forskarna David H. Henard och Christian L. Rossetti vid North Carolina State University har publicerat en undersökning som heter *All You Need is Love? Communication Insights From Pop Music's Number-One Hits* (2014). Verket behandlar budskap i hitlåtar och bjuder nyttigt jämförelsematerial på min undersökning. Forskarna har undersökt alla låtar som har nått den första platsen på *Hot 100*-listan av tidningen *Billboard* under en period av 50 år (1960–2009). Deras material bestod av 956 låtar. 12 av dem var instrumentala och texten av en låt kunde inte hittas vilket betyder att det egentliga materialet bestod av 943 sånger. Forskarna använde flera elektroniska sökmotorer för att genomgå sångtexterna. Antalet ord i alla låtar var 10 556. Av dessa identifierade forskarna ett tusen mest betydelsefulla ord. Som huvudresultat har forskarna identifierat 12 återkommande teman i materialet. (Henard & Rossetti 2014: 53, 56)

12 upprepade ämnen i hitlåtar enligt Henard och Rossetti är

- 1) förlust (*loss*)
- 2) lust (*desire*)
- 3) aspiration (*aspiration*)
- 4) nostalgi (*nostalgia*)
- 5) kval (*pain*)
- 6) avsked (*breakup*)
- 7) uppror (*rebellion*)
- 8) inspiration (*inspiration*)
- 9) leda (*jadedness*)
- 10) eskapism (*escapism*)
- 11) desperation (*desperation*)
- 12) förlägenhet (*confusion*) (Henard & Rossetti via Hannum 2014)

Jag ska undersöka hur dessa ämnen reflekteras i nordisk populärmusik med hjälp av mitt eget material. När jag jämför Henards och Rossettis material och metoder med mina motsvarande hittar jag likheter och skillnader. Gemensamt med båda material är att de består av en samling av hundratals populära hitlåtar texter. Båda samlingar är ämnade till undersökning av budskap och ämnesval. Materialen avviker från varandra på flera sätt. Henards och Rossettis samling baserar sig på en amerikansk topplista varemot min är sammanställd från finska, svenska, norska och danska listor. Forskarnas material omfattar 50 år och mitt fem. De har valt att inkludera endast sådana låtar som har nått den första platsen på topplistan medan jag har tagit med alla inhemska och egenspråkiga låtar som har nått topp-20-listan. Våra metoder avviker också tydligt. Henard och Rossetti har använt sökmotorer för att analysera sångtexterna ordagrant. De kategoriserar låtarna enligt enstaka ord som upprepas i texter. Jag har själv läst genom alla sångtexterna och analyserat dem som helheter.

3.2 Sociala aspekter

När popmusik och -kultur erövrade Europa under 1960-talet blev dess internationella språk engelska enligt dess angloamerikanska förebilder. Forskaren Edward Larkey (1993) preciserar tre historiska faser i populärmusikens kulturella växelverkan i olika europeiska länder. Teorin behandlar också språkval. Den första fasen heter *diffusion*: drag av en social grupp sprids till en annan. Den andra fasen kallar han *övergångsperiod*. Då började lokala musiker utveckla den ursprungliga *anglopop*-genren till en egen stil som kan kallas ett förstadium av en nationell rockkultur, vilket hände mestadels på 1970-talet. Larkey har Österrike som exempelland; i detta fall föddes s.k. *austropop*. (Larkey 1993 via Mäkelä 2011: 83)

Larkeys andra fas kan också indelas i tre underfaser som behandlar språkärendet:

- 1) *imitation*: österrikiska musiker uppträder på engelska
- 2) *övergivandet av anglisering*: sångspråket byts till tyska
- 3) *upptäckten av nationella rötter*: en identifierbar österrikisk popgenre uppstår genom att utländska och nationella intryck sammansmälter på ett särskilt sätt (Larkey 1993 via Mäkelä 2011: 83)

Den tredje fasen är *förhandlingsstrategiernas skede*. På 1980-talet institutionaliserades austropop till en del av Österrikes musikkultur och dess förhållande med anglopops överlägsenhet ifrågasattes. (Larkey 1993 via Mäkelä 2011: 83)

Musik kan i grunden uppfattas som kommunikation människor emellan. Följaktligen kan också sångtexterna uppfattas som meddelanden. Det bildas en kommunikationskedja med *avsändare*, *meddelande* och *mottagare*. I detta sammanhang kan de jämföras med *produktion*, *texter* och *mottagande*. (Kärjä 2007: 208) Middleton (1990) ger ett exempel hur The Beatles klädde känslor i ord hos en hel generation (Middleton 1990: 172). Anneli Nygren (2000) nämner Mikko Alatalo som ett annorlunda, finskt exempel. Han har tolkats framföra sin åldersgrupps och tidevarvs känslor. Hans sånger berör även finska identitetens

brottställen liksom flyttning från landsbygden under 1970-talet samt lågkonjunktur och eurotiden på 1990-talet. (Nygren 2000: 192)

Negus (1996) ifrågasätter uppfattningen att sånger alltid har ett direkt budskap som avsänds, mottogs och förstås som sådant. Snarare anknyter sångerna till nya betydelser och föreställningar i olika platser och tider. (Negus 1996 via Mäkelä 2000: 224) Å ena sidan är sången artistens andliga alster, å andra sidan är den en kulturell text bunden till olika kontexter. Enligt kulturforskaren Mikko Lehtonen (1996) är sångtexter resenärer vars betydelser inte kan fastslås när de flyttar från en kontext till en annan. (Lehtonen 1996 via Mäkelä 2000: 224)

Upprepande är en viktig egenskap i sångtexter och musik överhuvudtaget. Upprepangets betydelse står i förhållande till dess roll i den hela syntaktiska strukturen. Väsentligt är att vad det som upprepas är samt vad dess förhållande till andra närvarande processer är. Frågorna gällande upprepanget lyder hur dominant det är, vad dess plats i texturen är och om det är bundet till en annan metod. (Middleton 1990: 269)

Liksom alla meddelandena kräver också populärmusikalisk lyrik tolkning hos mottagaren. I början av 1980-talet har Stuart Hall (1992) presenterat en tanke om *utkodning av meddelanden*. Med detta menar han att meddelandenas avsedda betydelser aldrig öppnar sig helt och hållet hos mottagaren. Eftersom meddelandena tolkas på olika sätt kan en och samma text få avvikande tolkningar hos skilda mottagare. Således kan meddelandenas betydelser inte fastslås på förhand, dvs. att publiken har ett slags frihet att tolka meddelandena på sitt eget sätt. Ändå finns det allmänna kulturella ramvillkor som väsentligt inverkar på dessa tolkningar. Det är följaktligen orealistiskt att tänka att meddelandena kunde tolkas vara antingen "helt tomma på betydelsen" eller att de kan tydas "helt fritt". (Hall 1992 via Kärjä 2007: 208)

Mäkelä (2000) ger rocksångaren Ismo Alanko som exempel på tolkningens mångfald. Alanko har konstaterat att hans sångtexter har tolkats vara allvarliga i stället för humoristiska fast han själv har tänkt dem som sådana. Sången *Rappiolla* (1980) blev den

berusningssökande ungdomens favorit fast Alanko främst ämnade lyriken att håna kretsar som beskärmar sig ungdomens ansvarslöshet. Alankos säregenhet är också att han brukar skapa kontrovers mellan text och musik, t.ex. grovt språk fogat till känslös melodi. Först när han frågades efter bakgrunden av den satiriska titelsången på albumet *Taitelijaelämä* (1995) började han tro att han hade ansetts som humorist. Detta bevisar hur det är omöjligt att avgränsa musik i bara en referensram fastän låtskrivaren har menat så. (Mäkelä 2000: 224–225) När jag fördjupar mig i de nordiska sångtexterna behöver jag också tolka dem enligt min egen syn för att få reda på deras ämne och budskap.

4 ANALYS

I denna del introducerar jag mitt undersökningsmaterial och mina forskningsresultat. Materialet är sammansatt av finsk-, svensk-, norsk- och danskspråkiga musikstycken som har nått åtminstone en plats i topp-20-listan som finns på webbplatsen *Top40-Charts.com*. Listorna sammanställs från ett antal olika länder och uppdateras en gång i veckan, dvs. varje måndag. Jag har studerat listorna från Finland, Sverige, Norge och Danmark under åren 2012–2016 som ligger mitt på 2010-talet och erbjuder aktuell kunskap om trenderna i poplyrik i dag. Härutöver har jag samlat även musikstyckena på främmande språk (i praktiken engelska) men som är inspelade av nordiska artister. Ändå behandlar jag inte deras ämnen i denna avhandling utan deras mening är att ge till känna hur stort antal inhemska musiknordbor konsumerar i varje land.

4.1 Undersökningsmaterial

I detta avsnitt introducerar jag mitt material som jag samlade in genom att överse spelningslistorna på webbplatsen *Top40-Charts.com*. Det bör tas i beaktande att den första veckan i hela materialet, dvs. listan över låtar på den första måndagen i januari 2012, avviker från alla andra. Nämligen innehåller den inte bara helt nyutgivna låtar utan även dessa låtar som har utgetts redan 2011 men har fortfarande kvarstått på listan över årsskiftet. På webbplatsen finns det brist på årets 2016 listor. Av någon avledning fattas en del av veckorna mellan den 23 mars och den 17 juli på listorna.

Som främsta källa av sångtexterna använder jag webbplatsen *Musixmatch.com*. Tjänsten tituleras världens största sångtextplattform. Den är grundad januari 2010 och innehåller redan miljontals sångtexter över hela världen. Tjänstens verksamhetsprincip är att även användare kan tillsätta texter på arkivet samt synkronisera dem för att passa i musikens takt. Webbplatsen fungerar nämligen också som mobilapplikation där sångtexterna syns medan låten spelas. (Musixmatch 2017)

I sin helhet består materialet av:

Tabell 1. Undersökningsmaterial.

år	land	nya inhemska låtar	varav
2012	Finland	63	57 på finska
2012	Sverige	56	32 på svenska
2012	Norge	32	20 på norska
2012	Danmark	105	72 på danska
2013	Finland	47	44 på finska
2013	Sverige	46	21 på svenska
2013	Norge	22	8 på norska
2013	Danmark	67	42 på danska
2014	Finland	59	56 på finska
2014	Sverige	32	11 på svenska
2014	Norge	18	7 på norska
2014	Danmark	67	41 på danska
2015	Finland	60	58 på finska
2015	Sverige	46	20 på svenska
2015	Norge	37	15 på norska
2015	Danmark	34	19 på danska
2016	Finland	93	88 på finska
2016	Sverige	43	19 på svenska
2016	Norge	35	10 på norska
2016	Danmark	45	34 på danska

Sammanlagt per land ser talen ut på följande sätt:

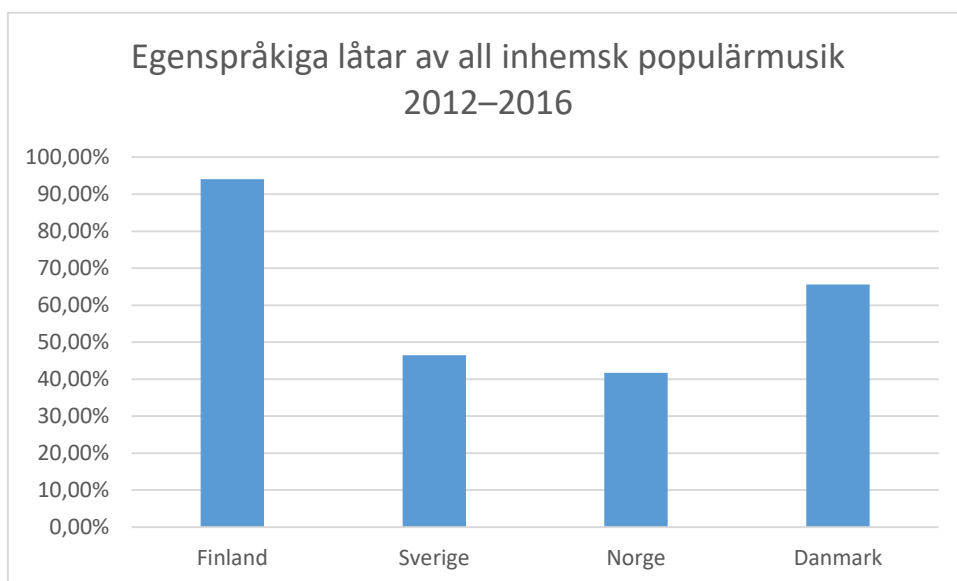
Tabell 2. Antal låtar i materialet.

	nya inhemska låtar	varav
Finland	322	303 på finska
Sverige	223	103 på svenska
Norge	144	60 på norska
Danmark	318	208 på danska
Totalt	1 007	674 på nordiska språk

Detta betyder att mitt undersökningsmaterial består egentligen av 674 låtar. Numret motsvarar 66,93 % av alla 1 007 nordiska låtar i materialet. Länderna emellan varierar andelar av egenspråkig musik i hög grad:

Finland	94,10 % finskspråkig musik
Sverige	46,19 % svenskspråkig musik
Norge	41,67 % norskspråkig musik
Danmark	65,41 % danskspråkig musik
Medeltal	61,84 % egenspråkig musik

Figur 1. Egenspråkiga låtar av all inhemsk populärmusik 2012–2016.

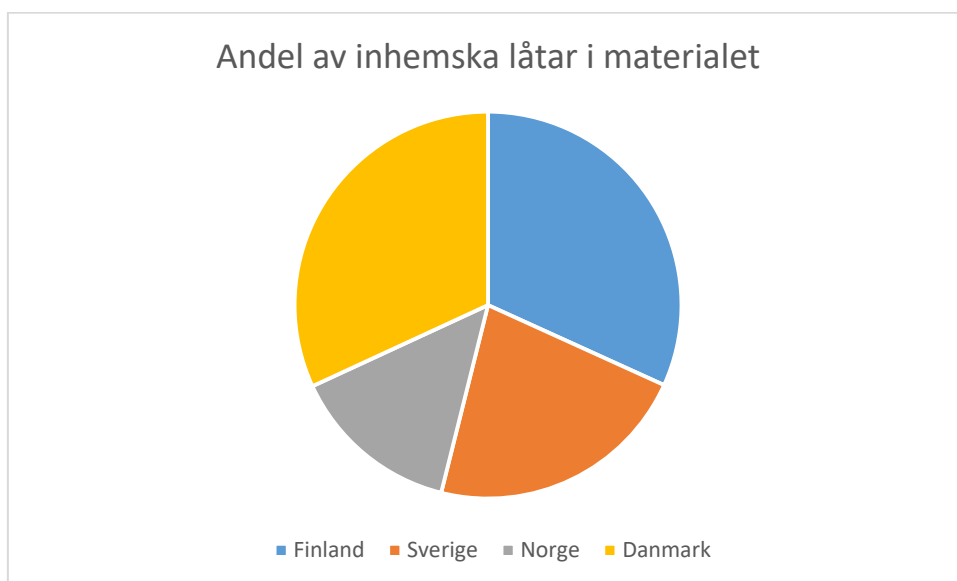

Numren visar att egenspråkig musik är övermäktigt populärast i Finland med 94 % av all finländsk musik framfört på finska. Resultatet återger Mäkeläs (2011) forskningsresultat som jag introducerade i avsnitt 2.4.1. Även i Danmark är merparten av musik framfört på danska med 65 %. Sverige och Norge har mindre samt likartade procentuella andelar med 46 % och 42 %.

Problematiskt är att antalet låtar i hela materialet varierar så mycket per land. Med Finland och Danmark är situationen jämn; de dominerar materialet med ungefär 320 låtar båda. Sverige har däremot ungefär hundra låtar färre på listan och Norge endast över 140. Detta betyder att materialet fördelar sig på följande sätt:

Finland	31,98 %
Sverige	22,14 %
Norge	14,30 %
Danmark	31,58 %

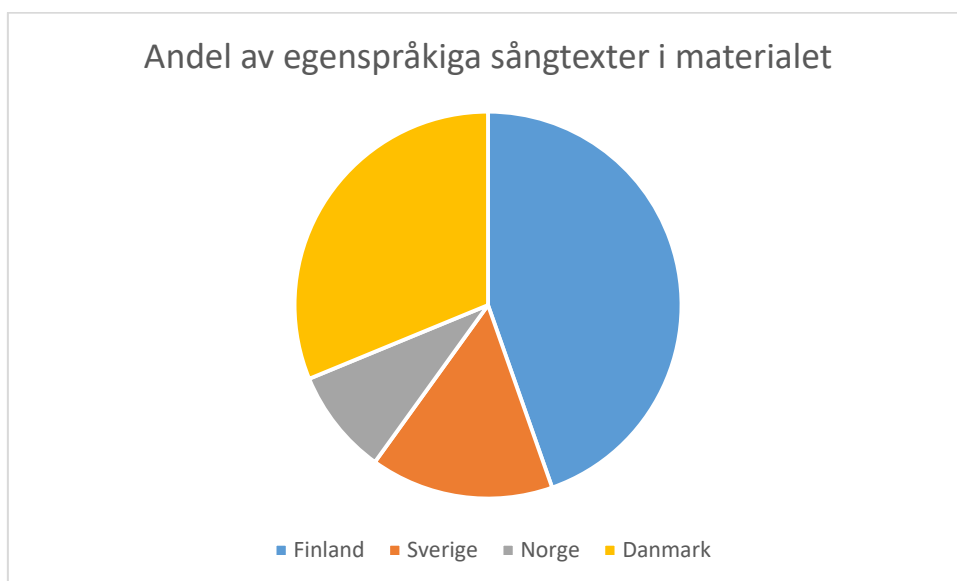
Figur 2. Andel av inhemska låtar i materialet.

När antalen egenspråkiga låtar granskas blir skillnaderna ännu större. Lyriken i mitt egentliga undersökningsmaterial fördelar sig på följande sätt:

Finland	44,96 %
Sverige	15,28 %
Norge	8,90 %
Danmark	30,86 %

Figur 3. Andel av egenspråkiga sångtexter i materialet.

Skillnaderna är beklagligt stora med ett mycket omfattande urval finsk lyrik och å andra sidan knapphändigt norska sångtexter.

4.2 Den inhemska musikens popularitet

Tidigare har jag koncentrerat mig endast på enstaka låtar och deras antal på topp-20-listorna. I detta kapitel granskar jag inte bara de första förekomsterna av låtarna utan hela antalet av alla inhemska sånger på listan per vecka. De flesta låtarna förekommer ju många gånger på listorna eftersom de är så populära att de spelas under flera veckor. Vanligen förekommer en viss populär låt på flera veckors listor i rad tills den sjunker under 20:e plats.

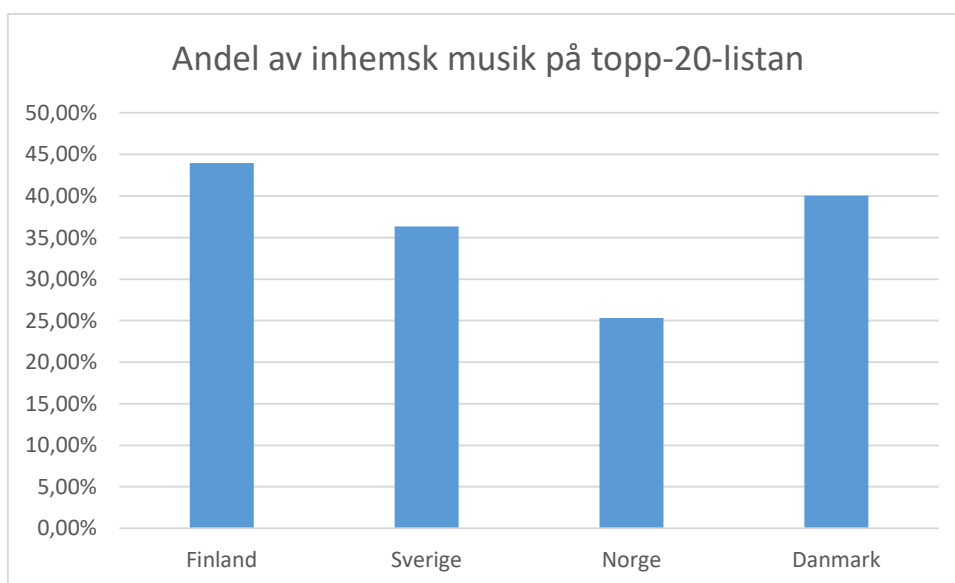
Ibland kan en låt senare stiga tillbaka på listan. Emellanåt händer det mycket senare efter den första förekomsten. Sådant sker t.ex. när en artist utger ett nytt album vars bifall höjer även äldre låtars popularitet. Ett annat sätt är om låten förekommer i något omtyckt medium, såsom en serie. Exempelvis har den ovannämnda norska serien *Skam* ökat spelandet av vissa låtar. Julsånger är ett nummer för sig. Traditionellt är att samma, de allra mest älskade julsångerna uppenbarar sig varje december.

Följande tabell visar samlade medelvärden av antalen inhemska låtar på topp-20-listan per år i varje land samt det totala antalet av hela femårsperioden:

Tabell 3. Antal inhemska låtar på topp-20-listan.

	2012	2013	2014	2015	2016	Totalt
Finland	8,33	9,11	7,29	7,21	12,00	8,79
Sverige	10,40	8,50	5,22	7,28	4,93	7,27
Norge	4,26	4,42	3,39	6,29	6,95	5,06
Danmark	10,15	8,06	8,18	5,91	7,77	8,01

Tabell 3 avslöjar att den nation som konsumerar mest inhemsk musik är Finland med ungefär nio finländska låtar på topplistan varje gång. Därefter kommer Danmark med åtta sånger. Sverige har drygt sju låtar och Norge står sist med fem inhemska sånger i genomsnitt. Procentuellt motsvarar Finlands andel 43,95 % inhemsk kontra utländsk musik. Danmarks andel inhemsk musik är 40,05 %, Sveriges 36,35 % och Norges 25,30 %. Medeltalet av alla länder är 36,41 %.

Figur 4. Andel av inhemsk musik på topp-20-listan.

Det mest framgångsrika musikåret med 12 inhemska låtar är 2016 i Finland. Det svagaste är år 2014 i Norge med endast tre låtar i medeltal. Störst fluktuation förekommer i Sverige där skillnaden mellan det högsta (10,40 år 2012) och det lägsta (4,93 år 2016) talet är 5,47. Situationen är stadigast i Norge där den största skillnaden är 3,56 mellan det starkaste och det svagaste musikåret.

När det studeras enstaka veckor i materialet hittas det intressanta enskilda fall. Årets 2012 högsta antal finländska låtar på en vecka är 14 av 20 (28.11. och 5.12.). Alla är också finskspråkiga. Den förstnämnda dagen är även antalet nyutgivna låtar sex stycken. Spetsen i statistiken förklaras med det pågående lokala Så mycket bättre-programmet som visade sig vara mycket populärt. Dock är detta inte det största antalet inhemska låtar på en vecka utan det är 16 stycken den 20 oktober 2015. Då var ett nytt album av rapartisten Cheek den förklarande faktorn. 2013 utgav han ett populärt album vars följdverkan var att sju av hans låtar nådde topplistan den 25 september. År 2015 slog han sitt eget rekord med nio låtar på listan just den 20 oktober. Sammanlagt finns det 35 låtar av Cheek i mitt material vilket är det absolut största antalet låtar per enstaka artist. Alla är till och med på finska. Finlands 16 inhemska samt egenspråkiga låtar på en gång är även Nordens högsta antal inhemska och egenspråkiga låtar på en gång.

Den svenska listan har en spik av 15 låtar som högst (16.–23.3.2012 samt 15.–22.3.2013). En tydlig orsak är Melodifestivalen som medfört sju bidrag på en gång den 8 mars 2013. Tre av säsongens 11 tävlingslåtar på listan är svenskspråkiga. Det största antalet sånger på svenska är åtta (27.1. och 3.2.2012). 15 inhemska låtar är även Danmarks topp (31.8. och 7.9.2012) men anmärkningsvärt är att det inte finns några enskilda förklaringar. Rentav 14 sånger är danskspråkiga på det förra datumet. Även Norges topp är 15 stycken (31.7.2016) inhemska låtar. Sex är det högsta antalet norskspråkiga låtar (5.8. och 21.10.2012). Följande tabell sammanfattar de största antalen inhemska samt egenspråkiga låtar på en vecka i varje land:

Tabell 4. Största antal inhemska låtar på en vecka.

	mest inhemska låtar	mest egenspråkiga låtar
Finland	16	16
Sverige	15	8
Norge	15	6
Danmark	15	14

När det undersöks minsta antalen inhemska sånger i stället för största avspeglar resultaten varandra. I Finland är egen musik så populär att det inte finns några nollor på listorna, dvs. varje vecka finns det finländsk samt finskspråkig musik. Det lägsta antalet både finländska och finskspråkiga sånger är tre stycken. Situationen varade fyra veckor, från den 24 mars till den 14 april 2015. Danmark har inte några nollor heller på sina listor. Några gånger finns det minst en danskspråkig och tre överhuvudtaget danska låtar på listan. Sverige har noll svenskspråkiga låtar på listan ett fåtal gånger men ändå åtminstone en inhemska engelskspråkig låt. I Norge finns också några nollor och en gång även noll inhemska låtar den 24 september 2014.

Som tidigare nämnt regleras det finska rekordet av mest nytgivna låtar på samma gång av Cheek. På den svenska listan hålls det personliga rekordet av sångerskan Veronica Maggio. Hon har fått sex av sina låtar på listan den 11 oktober 2013. I samma mån är de svenskspråkiga. Sammanlagt har Veronica Maggio nio låtar i materialet vilket är den största andelen svenskspråkiga sånger av en enstaka artist. Sveriges största antal engelskspråkiga låtar i materialet, 18 stycken, är utgivna av diskjockeyn Avicii.

De flesta låtarna på en vecka (fem stycken 24.6.2015) i Danmark har fört med sig bandet Lukas Graham. På motsvarande sätt heter den artisten som sjunger på danska Rasmus Seebach (fyra stycken 14.11.2013). Sammanlagt har han medfört 15 danskspråkiga låtar i materialet. Diskjockeyduon Broiler är Norges motsvarighet med sina 12 låtar i materialet. Fyra av dem är på norska. Den artisten med de flesta norskspråkiga låtarna, åtta stycken, heter rapgruppen Karpe Diem.

4.3 Ämnen i sångtexter

I detta avsnitt analyserar, kategoriserar och jämför jag alla 303 finsk-, 103 svensk-, 60 norsk- och 208 danskspråkiga sångtexter i materialet. Ibland finns det en låt vars titel står på ett icke-nordiskt språk men som visar sig vara sjungen på ett nordiskt språk då jag granskar sångtexten. Detta kräver särskild uppmärksamhet av mig. Vanligen kan jag anta att även en sådan sång är på ett nordiskt språk om andra sånger av samma artist gör det. Denna anledning kan möjligen förorsaka litet felmarginall om enstaka nordiskspråkiga låtar har ignoreras p.g.a. titelval. Det finns endast en sångtext som inte kan upphittas på internet, *Evig?* av Thomas Helmig. Titeln antyder att sången vore danskspråkig. Låtar som har en nordiskspråkig titel men visar sig vara instrumentala finns inte i mitt material, till skillnad från Henards och Rossettis (2014) material.

4.3.1 Människorelationer

Mänskliga relationer är en outsinlig källa för teman i populärmusik. Vanligen berättar låtarna om starka känslor för en annan människa och kan ofta kallas kärlekssånger. Det är ändå inte förnuftigt att behandla ”kärlekssånger” som en enda helhet eftersom budskap i dem har så olika nyanser. Många sånger berättar i själva verket om *förtjusning* i stället för äkta *kärlek*. Andra sånger för sin del berör kärlekens slut eller förlorad kärlek. Jag har beslutit att lägga ihop sånger som behandlar förtjusning eller är kärleksförklaringar eftersom det inte är helt entydigt att åtskilja dem. Sånger som hör till denna motivkrets finns 26 i Finland, 5 i Sverige, 4 i Norge samt 13 i Danmark. Procentuellt motsvarar antalen 8,6 % för Finland, 4,9 % för Sverige, 6,7 % för Norge och 6,3 % för Danmark. I följande två avsnitt analyserar jag dem mer detaljerat.

4.3.2 Förtjusning

En grupp av sånger gällande mänskliga relationer (se avsnitt 4.3.1) handlar om förtjusning och möjligen dess erkännande till objektet. *Jos mun pokka pettää* (Haloo Helsinki!), *Saatilla* (Elokuu), *Syypää sun hymyyn* (Cheek & Yasmine Yamajako), *Puuttuva palanen* (Robin &

Brädi), *Enkeli* (Tuomas Kauhanen & Väinöväinö), *Maradona (Kesä '86)* (Teflon Brothers), *Wowwowwow* (Kasmir), *Voodoo* (Roope Salminen & Koirat & Anna Abreu), *Ongelma* (Ollie) och *Helium* (Mikael Gabriel) är de finska låtarna som behandlar förtjusning tydligt. I Sverige kan *Fan va bra* (Jakob Karlberg), i Norge *Elektrisk* (Marcus & Martinus & Katastrofe) och *Ei som deg* (Marcus & Martinus & Innertier) och i Danmark *Dope* (Puls & Ole Henriksen), *Falder* (Rasmus Seebach), *Gi' mig* (Joey Moe), *Hvis jeg skrev dig en sang* (Xander) och *Sommer* (Page Four) kategoriseras till förtjusningstemat.

Några låtar beskriver objektet för förtjusning mer detaljerat. De finska låtarna *Levoton tyttö* (Anssi Kela) beskriver en rastlös tjej och *Kahvimaito* (Arttu Wiskari) en ensamstående mor. I *Bandida* (VG+ & Seksikäs-Suklaa) samt *Miks ei* (Laura Voutilainen) och *Paha poika* (Diandra) beundras en ond tjej och kille. *En tiitä sun nimee* (Nikke Ankara & Ollie) behandlar förtjusning i en obekant tjej. *Koska sä eroot* (Nikke Ankara) och *Kauniita yhdessä* (Lucas) berör förtvivlad förtjusning i en upptagen tjej. Också de danska *Uopnåelig* (Marie Key), *Million* (Joey Moe) och *Hvorfor ikke mig* (Burhan G) berättar om objektet som inte kan fås.

Ett representativt exempel på skildring av förtjusning är *Se nu herhen* av danska Marie Key:

*Den her pige er alt hvad jeg ser
hun er lyset gennem bladene
jeg vil have mere
hun flimrer for mine øjne når jeg vågner om morgenen
hun er med mig overalt – vågen eller sovende
mine nætter er vilde
jeg har hendes duft på mig
jeg synes jeg havde en bund
men hun er inde under
I siger jeg skal se et andet sted hen
så jeg drejer mit hoved*

men ser kun hende igen (Marie Key 2011)

4.3.3 Kärleksförklaringar

I en typisk kärlekssång talar berättaren om sina varma känslor i jagform. Lyriken kan vara riktad mot lyssnaren eller själva objektet. Många sånger behandlar en spirande eller färsk kärleksaffär men några berättar också om ett fastslaget förhållande. Sånger som kan tolkas vara kärleksförklaringar och inte bara beskrivningar om förtjusning är de finska *Lupaan olla* (Nopsajalka), *Spesiaali* (Nikke Ankara), *Kaikki mitä näät* (Aurora), *Hetkeksi* (Younghearted), *Kuningatar* (Kauniit & Uhkarohkeat), *Silkkii* (Jukka Poika), *Satulinna* (Jonne Aaron), *Onnelliseksi* (Juju), *Super* (Elastinen), *Vauvoja* (Kasmir & Saara), *Honey* (Evelina & Mikael Gabriel), *Sä saat mut* (Kuningasidea) och *Revolveri* (MGI, JVG & Elias Gould), de svenska *Valborg* (Håkan Hellström), *Vart jag än går* (Stiftelsen), *Astrologen* (Darin), *Vi mot världen* (Veronica Maggio) och *Miss Decibel* (Medina), de norska *Gunerius* (Karpe Diem), *Bare min* och *Lakenet* (Morgan Sulele) samt de danska *Fatter det nu* (Marie Key), *Dejlig* (TopGunn), *Min indre stemme* (Michael Rune & Nadia Gattas), *Over byen* (Noah), *Gå med dig* (Nephew & Marie Key), *Din for evigt* (Burhan G), *Retursekund* (Rasmus Nøhr) och *Øde ø* (Rasmus Seebach). Här är en kärleksförklaring från den sistnämnda låten:

Og hvis vi styrtede ned på en øde ø
hvis vi kun havde hinanden til den dag vi skulle dø
så vil jeg være lykkelig og ikke engang forsøg
på at tilkalde hjælp eller sejle hjem
jeg vil ikke engang savne dem
jeg ved at vi to kan gå igennem ild og vand
og jeg vil elske dig til verdens ende
de sagde det vil gå galt for os
stik imod alle odds

der står vi her baby langt om længe

er det stadig dig og mig (Seebach 2013)

Kärleksförklaringar i en tveksam situation representerar de svenska *Hjärtslag* (Hov1) och *Vet att du vill ha mig* (Samir Badran & Kevin) samt den danska *Ingen andre* (TopGunn). Den norska *Supernova* (Cir.Cuz & Julie Bergan) beskriver spirande kärlek. Den danska *Du og jeg (Magi i luften)* (Page Four) är en kärleksförklaring efter ett gräl. De finska *Iholla* och *Amen* (Kasimir) är kärleksförklaringar till ett obekant föremål. Den finska *Sabotage* (Chisu) och den svenska *Slå mig hårt i ansiktet* (Thomas Stenström) hänvisar till masochism.

Andra sånger handlar inte om förefintliga förhållanden utan viljan att hitta ett. Berättaren har längtan efter kärlek i de finska, dystra *Vie mut kotiin* (Jesse Kaikuranta) och *Carrie* (Ellinoora).

Romantisk kärlek är inte den enda typen av kärlek som sångtexterna behandlar. De svenska *Dör för dig* (Danny Saucedo) och *Stationen* (Miriam Bryant) berättar om syskonkärlek. I de danska *Kalder mig hjem* (Burhan G) sjungs till modern, *Lille hjerte* (Ankerstjerne & Shaka Loveless) till det ofödda barnet och *I mine øjne* (Rasmus Seebach) till familjen.

4.3.4 Prisande och skällande

Ett populärt sångämne är ”raggning”, dvs. lyrik som siktar på att prisa en intressant person och flörta med hen. Sådana är de finska *Pilkun jälkeen* (Roope Salminen & Koirat), *Chilii* (Raappana & Sini Yasemin) och *Lämpöö* (Brädi & Redrama), den svenska *Håll om mig hårt* (Panetoz), de norska *Toyota'n til Magdi* (Karpe Diem), *Si ja!* (Innertier & Katastrofe) och *Versace 2017* (TIX & The Pøssy Project) samt de danska *La' mig rulle dig* (Pharfar), *Dumt på dig* (Kato & TopGunn), *Søndagsbarn* (Suspekt & Lukas Graham), *Model* (Gulddreng) och *Klip* (Jimilian & Blak). Det finns 10 raggingslåtar i Finland (3,3 %), 1 i Sverige (1 %), 5 i Norge (8,3 %) och 8 i Danmark (3,9 %).

Låtar som fokuserar särskilt på prisande eller uppskattning av objektet är de finska *Jos mä oisin sun mies* (Jontte Valosaari & Elastinen), *Doupein* (Bang For The Buck & Pete Parkkonen), *Mun Jopo* (Kliff) och *Pisamat* (Nikke Ankara), den svenska *Snacket på stan* (Danny Saucedo) samt de danska *Fucking smuk* (Page Four) och *Bedre end Rihanna* (Citybois). Prisandet är temat i 7 låtar i Finland (2,3 %), 1 i Sverige (1 %), 4 i Danmark (1,9 %) och inga i Norge.

Ett exempel på dessa är *Nede Mette* av danske Blak:

Jeg glemmer aldrig den her pige, som der hedder Mette

Åh Mette! Mette hun var, nede Mette!

Ikke den smukkeste i skolen, men hun blev til det.

Nye syn i byen, alle de var nede Mette!

Pigerne de dissede Mette, for drengene elskede Mette.

Aldrig nærig med den derfor alle kendte Mette, men ingen kendte Mette, som jeg kendte Mette (Blak 2016)

Meningen med ett fåtal låtar är att håna objektet i stället. I den svenska *Krossa alla fönster* (Maskinen) och den danska *KranAlarm* (Jesu Brødre & ADHD) skälls ut en man. Den finska *Juha88* (Vilma Alina & Teflon Brothers) berättar om en falsk dejt. I *Pyrkiny vähentää* (Cheek & Spekti) och *Kotka* (Uniikki, Huukki-Heikki & Mikael Gabriel) skälls en kvinna ut som trugar sig. 3 låtar fokuserar på skällandet i Finland (1 %), 1 i Sverige (1 %), 1 i Danmark (0,5 %) och inga i Norge.

4.3.5 Svårt förhållande

En typ låtar behandlar problem i förhållandet. Svårigheter kan vara t.ex. grälände eller mentalt avstånd. Svåra förhållanden behandlas i de finska *Teit meistä kauniin* (Samuli Edelmann), *Pahempi toistaan* (Vesala), *Rakas* (Haloo Helsinki!), *Soutaa huopaa* (Elokuu),

Kato mua silmiin och *Puhu vaan* (Reino Nordin), de svenska *Om du stannar hos mig* (Nina & Kim), *Flytta på dej* (Alina Devecerski) och *När jag går ner* (Norlie & KKV) samt de danska *Synd for dig* (Medina), *Hjerteslag* (Jimilian & Poeten), *Kærlighed & krig* (Burhan G & Molly Sandén) och *Den første nat* (Ankerstjerne & Xander). Olika slags problem i förhållandet behandlas i 11 låtar i Finland (3,6 %), 4 i Sverige (3,9 %), 7 i Danmark (3,4 %) och inga i Norge. Ett exempel på en svår situation i förhållandet beskrivs i *Hvis du går av* det danska bandet Puls:

Du siger undskyld, men du ved ik' for hvad.

Endnu engang er skænderiet så meget værd,

end det burde ha' været.

Det eksploderer nu, selv ved den mindste gnist.

og min kind, den lyser stadig rødt.

Der, hvor du ramt' mig sidst.

Det gør ondt, at jeg har glemt lyden af din stemme,

når du sagde du elskede os.

Troede aldrig, jeg ville høre mig selv sige det her,

men baby, det må stop! (Puls 2012)

Ett vanligt problem som behandlas i låtarna är otrohet. Om bedrägliga partner berättas i de finska *Jossu* (Cheek & Jukka Poika), *Sirkuskoira* (Mikko Sipola) och *Että mitähän vittua* (Sanni) samt de danska *Hvor ondt det gør* (Svenstrup & Vendelboe) och *Kongens have* (TopGunn). Berättarna i den finska *Säännöt rakkaudelle* (Anna Puumä) och den danska *Det ik sket* (Vild \$mith) är själva parter i en hemlig affär. Svartsjuka är ämnet i den finska *Ku Kanye Kanye* (Sanni & Cheek) och de danska *Kl. 10* och *Jalousi* (Medina). Några låtar handlar egentligen om fria förhållanden: de finska *Tie* (Chisu) och *Jos sä haluut* (Cheek & Yasmine Yamajako) samt den svenska *Ingen annan rör mig som du* (Norlie & KKV).

Brytningen i förhållandet mellan vänner behandlas i den finska *Frontside Ollie* (Robin) samt de danska *Ingen kender dagen* (Clemens & Sarah West) och *Tomgang* (Shaka Loveless). En broder har försvunnit i *Hvor er du bro?* (Bro). Relation till modern behandlas i de finska *Sinulle mutsi* (Roope Salminen & Koirat) och *Ei* (Sanni). Flickvännen har en krånglig fader i den finska *Faijas* (Arttu Lindeman & Lucas) och krångliga väninnor i den danska *Veninder* (TopGunn).

4.3.6 Förlorad kärlek

Förlust och särskilt förlorad kärlek hör till populärmusikens grundtema. Låtarna kan uppdelas i en grupp där det behandlas själva avskedet och i en annan grupp där berättaren saknar sin gamla kärlek. Låtarna som behandlar avsked har olika nyanser från saknad till lättnad. Sådana sånger finns det 21 i Finland (6,9 %), 13 i Sverige (12,6 %), 4 i Norge (6,7 %) och 22 i Danmark (10,6 %).

Låtarna som behandlar längtan efter gammal kärlek är vemodiga i ton. Exempel på sådana låtar är de finska *Kylmä ilman sua* (Jonne Aaron), *Kaduilla tuulee* (Cheek), *Peggy* (Elastinen), *2080-luvulla* (Sanni) och *Sireenit* (Evelina), de svenska *Sergels torg* och *Låtsas som det regnar* (Veronica Maggio), den norska *Halve meg* (Vinni) samt de danska *Glemmer dig aldrig* (Svenstrup, Vendelboe & Nadia Malm), *Kold december* (Cisilia & Hasan Shah), *Efter dig* (Line), *Hun tog min guitar* (Muri & Mario) och *Du' fan'me pæn, du er* (Linda P.).

Låtarna kan innebära självanalys såsom de finska *Parempi mies* (Cheek & Samuli Edelmann) och *Sinä ansaitset kultaa* (Jari Sillanpää), de svenska *Naiv* (Dani M) och *Brinner i bröstet* (Danny Saucedo), den norska *Bordet* (Gabrielle) samt de danska *Mit et & alt* (Mathias Pachler) och *Spole tiden tilbage* (Kasper Nyemann).

Ett svårt avsked kan vara vemodigt eller fientligt. Vemodiga avsked behandlas i de finska *Me ei olla enää me* (Sanni) och *Irti* (Elias Kaskinen & Päivän Sankarit) samt den svenska

Super 8 (Danny Saucedo). Fientliga avsked behandlas i de finska *Snadi* (Roope Salminen & Koirat) och *Fuulaa* (Evelina & Julma H), de svenska *Allt jag behöver* (Miriam Bryant), *Se på mig nu* (Medina), *Tröjan du hatar* och *Din idiot* (Norlie & KKV) samt den norska *Sangen du hater* (Katastrofe) och de danska *Gider dig ikke mer'* (Rasmus Thude) och *Vi to datid nu* (Medina). I de finska *Only One* (Aste) och *Mona Lisa* (Nikke Ankara) minns gamla förhållandet på ett varmt sätt.

Tröjan du hatar av den svenska duon Norlie & KKV är ett slående exempel på avskedslåtar:

*Dina lakan är konfetti nu ska himlen bli vit
allt du brände ner, låt det regna ner
jag kastar ut det sista av dig som finns kvar i mitt liv
jag kunde dö för dig, nu är du död för mig*

*Det finns saker jag saknar, typ när vi var nakna
nu brinner din tavla, nu ligger dina kläder ute på gatan
och jag går i dagar i tröjan du hatar (ah ah ahh)*

*Okej, äntligen slipper jag allt ditt tjat
och pastan du laga var katastrof
så ha det bra, vi hörs, vi ses (i dina drömmar)* (Vadenhag, Svahn, Fahlberg, Kocuvie-Tay & Landolf 2012)

4.3.7 Döden

Döden är ett allvarligt tema vars behandling musik ger ett medel till. Några exempel finns i mitt material. Älskarens död behandlas i de finska *Minä ja hän* (Jenni Vartiainen) och *Seuraavaan elämään* (Jannika B). Döden av en familjemedlem eller en vän behandlas i de svenska *Jag och min far* (Magnus Uggla) och *Själen av en vän* (Titiyo) samt de danska *Bag*

skyerne (Anne Gadegaard), *Kære mor* (Noah) och *1000 år* (Ankerstjerne & Rasmus Seebach). *Fri* (Rasmus Seebach) är en sång till någon som har begått självmord och *En sidste sang* (Kaka) till någon som kommer att dö snart. Det finns 3 dödsrelaterade sånger i Finland (1 %), 2 i Sverige (1,9 %), 4 i Danmark (1,9 %) och inga i Norge.

Man tänker på en död vän i *1000 år* av danska Ankerstjerne och Rasmus Seebach:

Der er gået et helt år siden du sad her sammen med os, svært at tro på

Dit navn står jo stadig her i min telefonbog,

Som om jeg bare kunne trykke på knappen nu og ringe op

Den gang jeg havde chancen ved jeg godt jeg aldrig ringede nok, så

Jeg tænkte at jeg ku' skrive et brev i nat, som kun var dit

Fortælle dig om hvordan det er gået, både godt og skidt

Kan starte med at sige, at dagen du tog afsked

Var smuk og fuld af blomster og venner omkring dit gravsted (Genç, Christensen & Seebach 2011)

4.3.8 Självsäkerhet och glädje

Många låtar är ämnade för att stärka lyssnaren. När berättaren i jagform upprepar att hen är förmögen att klara sig väl, bryr sig inte om motståndare, glömmet dåliga saker och har framtidstro kan sången ge styrka till lyssnaren. Låtarna som uppmuntrar att ta ödet i egna händer och ha självsäkerhet är de finska *Kohtalon oma* (Chisu), *Kaunis rietas onnellinen* (Kaija Koo), *Vapaa* (Erin), *Eteen ja ylös* (Elastinen), *Leijonakuningas* (Ellinoora) och *Himalaja* (Aste), de svenska *Ju mer dom spottar* (Kaptén Röd), *Efter solskén* (Panetoz) och *Avundsjukan* (OIAM & Sam-E) samt den danska *Lågsus* (Spektors & Medina). Låtar som tillhör denna kategori finns det 24 i Finland (7,9 %), 6 i Sverige (5,8 %), 7 i Danmark (3,4 %) och inga i Norge.

En stor grupp låtar har en ton av hellre självberöm än självsäkerhet. Vanligen behandlar de artistliv och är sjungna ur framgångsrika hiphop- eller rapartistens synvinkel. Sådana sånger är de finska *Timantit on ikuisia*, *Kuka muu muka*, *Alpha Omega* och *Chekkonen* (Cheek) samt *Profeetat*, *Me ollaan ne* och *Makee ja selkee* (Cheek med andra artister). I *Etenee* (JVG & Pete Parkkonen) och *Juusto katolle* (Teflon Brothers & Setä Tamu) skryts med pengar och i *Salil eka salil vika* (Musta Barbaari) med muskler.

Till låtarna vars budskap är glädje och njutandet av livet hör de finska *Huuda!* (Haloo Helsinki!) och *All Good Everything* (Cheek). I den svenska *Hela huset* (Veronica Maggio & Håkan Hellström) beskrivs lyckokänslan efter en hemmafest.

I *Efter solsken* av det svenska bandet Panetoz behandlas självsäkerhet:

Efter solsken kommer värsta regnet

Det är inget hinder för jag glider genom stormen

Det är bara hata, fortsätt och prata

Finns ingenting som kan trycka ner mig, ej

Det finns inget som kan hålla ner mig

Det finns inget som kan trycka ner mig

Jag tar mig fram i livet, jag behöver inget

Allt jag behöver har jag inom mig (Baheru, Skaare, Badjie, Hirvi & Badjie 2014)

4.3.9 Desperation

I motsats till lyckliga låtar står dystra sånger som berättar om sorgliga händelser eller känslor. De finska sorgliga historierna är *Levoton Tuhkimo* (Cheek), *Prinsessoja & astronautteja* (Sanni), *Hätähuuto* (Brädi & Toni Wirtanen), *Sirpa* (Arttu Wiskari & Ulpu),

Puistossa (VilleGalle, Alexandra Babitzin & Jare), *Kipua*, *Viimeisen kerran*, *Lumi teki enkelin eteiseen* och *Tyhjässä huoneessa* (Mikael Gabriel), de svenska *Vart jag mig i världen vänder* (Den Svenska Björnstammen), *Flickan och kråkan* (Timbuktu), *När solen går ner* (Aki & Kapten Röd), *Jag hade en gång en båt* (Allyawan & Näääk), *999* och *Skogarna* (Kent), den norska *Styggen på ryggen* (OnklP & De Fjerne Slektningene) samt de danska *Alt er forbi* (Noah), *Giv mig en dag* (Magtens Korridorer) och *Tidligt op* (Gilli). Det finns 17 dystra låtar i Finland (5,6 %), 8 i Sverige (7,8 %), 2 i Norge (3,3 %) och 4 i Danmark (1,9 %).

Styggen på ryggen av norska OnklP & De Fjerne Slektningene har mycket dystert budskap:

Føles som jeg er i helvete

Styggen på ryggen har blitt en av mine nærmeste

På skulderen min og minner meg på

Hvor jævla skeis det here livet mitt går

Er det rart jeg er redd

Når styggen på ryggen er han jeg prater med mest?

Oppå skulder'n min og sier at jeg kommer ingen vei her i livet (OnklP & De Fjerne Slektningene 2014)

Några dystra låtar har ändå hopp med sig också. Sådana är de finska *Petri Ruusunen* (Anssi Kela), *Perjantai 13.* (Nikke Ankara), *Värifilmi* (Nikke Ankara & Aki Tykki), *Vapaus käteen jää* och *Kiitos ei ole kirosana* (Haloo Helsinki!) samt de svenska *Händerna mot himlen* (Petra Marklund) och *Svarta duvor & vissna liljor* (Kartellen & Timbuktu).

4.3.10 Tröst

Om de dystra låtarna i det förra avsnittet behandlar illamående finns det tröstande sånger till stöd. De finska exemplen av låtarna där berättaren tröstar lyssnaren är *Enemmän duoo ku*

sooloo (Kuningasidea), *Sua varten* (Robin), *Kukkurukuu* (Mariska & Pahat Sudet), *Elefantin paino* (Ellinoora), *Älä tyri nyt* (Jukka Poika) och *Sä et ole hullu* (Janna). De svenska är *Din soldat* (Albin & Kristin Amparo) och *Aldrig bli som förr* (Laleh) samt de danska *Har du glemt* (Medina), *Dengang du græd* (Shaka Loveless) och *Ingen kan love dig i morgen* (Rasmus Seebach).

Texten i *Din soldat* av svenska Albin och Kristin Amparo lovar tröst:

Jag har sätt hur denna skiten alltid tär på dig

Jag kommer kriga för din skull och finnas där för dig

När du stupar nästa gång så vill jag bära dig

Låt mig vara din soldat (Andreasson, Sundberg, Johnsen & Bolander 2014)

I några låtar behandlar berättaren sina egna svårigheter och tröstar både sig själv och lyssnaren. *Vuosi vaihtuu* (Lord Est & Mikael Gabriel) och *Niille joil on paha olla* (Cheek) är sådana sånger från Finland. Den finska *Miten ja miksi* (Vesala) och den norska *Engel* (Admiral P & Nico D) hyllar någon som har stött berättaren. Det finns 11 tröstande låtar i Finland (3,6 %), 2 i Sverige (1,9 %), 1 i Norge (1,7 %) och 3 i Danmark (1,4 %).

4.3.11 Festande

Festande i sina olika former är ett annat populärt ämne i populärmusik. Många festlåtar innehåller också alkoholbruk. Jag har valt att behandla sådana sånger som avskild helhet i följande avsnitt. Det finns låtar vars tema är festande utan hänvisningar till alkohol 19 stycken i Finland (6,3 %), 4 i Sverige (3,9 %), 1 i Norge (1,7 %) och 6 i Danmark (2,9 %).

Några låtar förenar festande och artistliv liksom de finska *Liekeissä* (Jari Sillanpää) och *Fiiliksissä* (Cheek & Diandra). Självberöm eller bra självkänsla uppenbar sig i de finska *Yö kuuluu meille* (Robin, Santa Cruz, Nikke Ankara, Brädi & Jussi 69), *Rullaa* (Nikke Ankara) och *Nimet listalla* (Tuuli & Mikael Gabriel) samt den danska *Ejer det* (Kato, Specktors &

Djämes Braun). Festande i restaurangmiljö eller nattliv nämns i de finska *Ay ay ay* (Teflon Brothers & Tango-Teemu) och *Yö kuuluu meille*, den norska *5 fine frøkner* (Gabrielle) och den danska *Søvnløs* (Kesi).

Sommarstämning eller strandliv förekommer i den finska *Rannalle* (TCT & Jontte Valosaari) och i de svenska *Success* och *Bada nakna* (Samir & Viktor). Den senare berättar närmare bestämt om nakensimning. Andra specifika ämnen i finska festlåtar är njutandet av stunden (*Parasta just nyt*, Robin & Nikke Ankara), dans (*Keinutaan*, Antti Tuisku & VilleGalle), festande hemma efter jobbet (*Party (Papiidipaadi)*, Antti Tuisku & Nikke Ankara) och de olympiska spelen i Rio (*Rio ohoi!*, Teflon Brothers & Ollie). I de danska *Uartig* (Wafande) försöker berättaren locka en kvinna till festen och *Olivia* (Rasmus Seebach) berättar om en kvinna som bara gillar att festa.

Bada nakna av svenska Samir och Viktor beskriver feststämning uppsluppet:

Bror vår värld är upp och ner

ändå står vi här och ler

Festen den är nu igång

sjung nu med i våran sång

Kom nu alla sköna

dansa hela natten lång

Hatarna får hata

det spelar faktiskt ingen roll

För vi skall bada nakna på Sergels torg

å leva livet utan sorg

vi skall bada nakna så alla ser (Wrethov, Kreuger & Kempe 2016)

4.3.12 Alkohol

Jag har räknat alla låtar som handlar om alkohol- eller annat rusmedelsbruk i sångtexten. I Finland finns det 22 av dem, i Sverige 2, i Norge 11 och i Danmark 6. Procentuellt betyder det att 18,3 % av de norskspråkiga låtarna i materialet berättar om alkohol. I Finland är andelen 7,2 %, i Danmark 5,8 % och i Sverige 1,9 %.

Vanligen behandlar alkoholrelaterade sånger samtidigt festande. Det är inte enkelt att specificera vilka låtar som endast berättar om alkoholbruk och vilka förknippar alkohol och festande. Eftersom det finns så många låtar som bara berättar om festande utan hänvisningar till alkohol har jag bestämt att skilja dessa låtar från sådana som tydligt nämner alkoholbruk i texten. Jag fokuserade på festlåtar utan alkoholhänvisning i det föregående avsnittet. Låtarna som berättar tydligt om både alkoholbruk och festande heter i Finland *Peto on irti* (Antti Tuisku), *Koko yö* (Elastinen & Snoop Dogg), *Läikkyy* (Arttu Lindeman), *Ettei nyt vaan sattuis mitään* (Nikke Ankara) och *Terassilta lentoon* (HesaÄijä & Mäkki) samt i Norge *Fest på Smestad Vest* (Madcon & Tina & Bettina), *Sjeiken 2015* (TIX & The Pøssy Project) och *Best når jeg er full* (Robin & Bugge).

Jag har tolkat att sådana sånger som uttryckligt handlar om rikligt alkoholbruk och inte nödvändigtvis festande finns åtta stycken i Finland: *Sokka irti* (Cheek), *Ryyppy* (Stig), *Loppuviikko* (Elastinen & Uniikki), *Juomalaulu* (Spekti & Tasis), *Hanat auki* (Lord Est & Spekti), *Pämppä* (Teflon Brothers & Sahamies), *Ei Tippa tapa* och *Isol kirkol* (Tippa-T). Andra ämnen som alkoholsånger innehåller är baksmälla (Finland: *Viheltelen* (Stig), *Madafakin darra* (Roope Salminen & Koirat), *Apuva* (Mäkki); Sverige: *#FML* (GMX & Jockiboi)), sex (Finland: *Märkää* (Petri Nygård), *Kapteeni käskee* (Ilari), *Soittorasias* (Petri Nygård & Mariska)) eller kvinnor överhuvudtaget (Norge: *Maria* (Katastrofe); Danmark: *Jaja* (Sivas), *Drikker for lidt* (Gulddreng)), resa (Norge: *Afterski* och *Bonski* (Broiler), *Bleik*

og sur (Katastrofe, Staysman & M.M.B.), Danmark: *Delerium* (Bikstok Røgsystem)) och artistliv (Finland: *Menee tunteisiin* (Arttu Lindeman); Danmark: *6 liter* (TopGunn)). I Sverige finns det också hänvisning till bjudande i baren (*Drick den*, Mange Makers) samt i Norge till fosterland (*Pinne for landet*, Freddy Kalas), pizza (*En godt stekt pizza*, Staysman & Lazz) och nostalgi (*Du er ung*, Innertier & Thomas Gregersen). I Danmark innehåller julsången *Jul i Angora* (Drengene fra Angora) alkoholbruk. En norsk sång, *Snufs* (Kaveh & OnkIP), handlar i själva verket om ett annat rusmedel – kokain.

Du er ung av norska Innertier och Thomas Gregersen behandlar supande:

Når vi brøyt opp barskapet tok alt de vi kunne ta

blanda whiskey, gin og rom i samma saft flaska

kom ned til bryga vår for deilig sommerfyll

vi farger himelen rød med toner fra idyll

vi hakke' innetid bli med å syng en sang

du er ung en gang

la oss glemme bort alt det kloke mamma har sagt

for denne natta her blir lang (Hagen Klausen, Emelie, Dahl & Borgen 2015)

4.3.13 Sex

När jag definierar sex som sångämne har jag behov av en fri och vag tolkning. I detta avsnitt inkluderar jag hänvisningar till själva sexuella akter samt sexualisering av kroppen eller kroppsdelar. Några låtar är mycket flertydiga i sitt budskap. Skenbart kan sångtexten berätta om något annat ämne än sex men hos lyssnaren kan den förorsaka tvetydiga tankar. Om lyssnaren tolkar sådana antydningar som sexuellt färgade eller inte är synnerligt personligt. Av denna anledning måste jag konstatera att särskilt vissa finska låtar med eufemismer har jag identifierat som sexuella endast till följd av den diskussion som de har väckt i media. Sådana låtar heter *Vahinko* (Sanni), *Kesärenkaat* (Robin), *Levikset repee* (Sini Sabotage &

VilleGalle) och *Pyydä multa anteeks kunnolla* (Antti Tuisku). Således bör jag vara medveten om att några låtar kan jag ha ignorerat mot bättre vetande.

Enligt min tolkning finns det 16 sexrelaterade sånger från Finland (5,3 %), 1 från Sverige (1 %), 5 från Norge (8,3 %) och 8 från Danmark (3,9 %). Själva akten eller lusten att genomföra den beskrivs i följande låtar: De finska sångerna där kvinnor sjunger om sex eller lust heter *Panisin* (Duo), *Vahinko* (Sanni), *Pannaan Suomi kuntoon* (Petri Nygård) och *Soittorasia* (Petri Nygård & Mariska) och män gör det i *Märkää* (Petri Nygård) och *Kapteeni käskee* (Ilari). Båda kön sjunger i *Parvekkeella* (Kalle Lindroth & Ida Paul) om en överraskande plats för sex. De norska låtarna sjungs ur den manliga synvinkeln: *Før du går* (Sirkus Eliassen), *En gang til* (Sirkus Eliassen & Broiler) och *Hydra 2016* (TIX & The Pøssy Project) samt också de danska: *Singlepik* (Orgi-E) och *Sommer sindssyg* (Jimilian).

Den finska *Hei Scully* (Kuningas Pähkinä & Setä Tamu) sexualiserar en kvinnofigur. *Mauton jasso* (JVG) samt den danska *Klapper af den* (U\$O & Kato) beskriver en bra stjärt. Den finska *Seksikkäin jäbä* (Teflon Brothers, Stig & Meiju Suvas) berättar om att vara sexig och den danska *Min pik den er flot* (ADHD & Yahya Hassan) om berättarens penis, båda i jagform. *Strip Pt. 1* placerar sig på en strippklubb (Medina & Kidd).

Den finska *Mitä mä teen* (Pete Parkkonen & JVG) behandlar ett sexförhållande som förändras till mentalt närmare. De danska *Ik' gør' det* (UFO Yepha) behandlar en frestelse till ett snedsprång och *Bolledede hende i går* (Suspekt) berättar om fri sex. Alkoholbruk och sex förenas i de finska *Kapteeni käskee* (Ilari), *Märkää* (Petri Nygård) och *Soittorasia* (Petri Nygård & Mariska) samt i den danska *Jaja* (Sivas). Den norska *Maria* (Katastrofe) är en historia om en berusad natt med en kvinna och *Se så glad Nissen er* (Staysman & Lazz) har jultemat. Den enda svenska sexlåten *Äckligt* (Ansiktet) berättar om ett experimentellt sexförhållande.

Texten i *Singlepik* av danske Orgi-E är högst sexuellt färgad:

Jeg gør ligesom Søs og giver dig finger.

Ligger nedenunder dynen, så du kan ikke se mig.

Ligger bare og piller mellem dine ben til de splitter.

Slikker dig på halsen og bider i dine kinder.

Sætter mine tænder i dine kvindelige problemer.

Jeg er ikke forelsket, jeg vil bare kneppe dig.

Og det kilder overalt i din krop.

Når jeg visker at jeg er græker og jeg lige vil op.

Trut i hornet hvis du er nede med lidt jazz.

For en fiskekarlo, Peter Assenfelt.

Og han er frisk ude af badet, en velduftende mand der gør damerne glade.

For jeg så singlepik, jeg er så single. (Simonsen, Rask & Nielsen 2012)

4.3.14 Eskapism och resa

Lusten att resa någonstans eller bli fri är ett särskilt tema som en del av låtarna kategoriseras till. När nordbor reser gynnar de varma resmål. Detta syns väl i nordiska låtar liksom de finska *Kauas pois* (Raappana) och *Huominen on huomenna* (JVG & Anna Abreu) och den svenska *Där palmerna bor* (Medina). Resmålet nämns i följande låtar: Kanarieöarna i den finska *Kran Turismo* (JVG & Raappana) och den norska *Bleik og sur* (Katastrofe & Staysman), Pattaya i *Pattaya* (Katastrofe) från Norge och Hangö i *Vadelmavene* (Kasmir) från Finland. Det finns 11 eskapistiska låtar i Finland (3,6 %), 1 i Sverige (1 %), 3 i Norge (5 %) och 3 i Danmark (1,4 %).

I den finska *Tequila* (Vesala) och den norska *Min kabin* (Morgan Sulele & Mood Melodies) skildras resandet med den älskade. De finska *Puhelinlangat laulaa* (Cheek) och *Naurava kulkuri* (Elastinen) beskriver en lycklig luffare.

De andra låtarna behandlar inte fysiskt resande utan andlig eskapism. *Älä herätä mua unesta* och *Mun koti ei oo täällä* (Mikael Gabriel) är finska och *Alle har en drøm* (Mads Langer) och *Nangijala* (Rasmus Seebach) danska exempel på sådana sånger där sångaren skulle vilja bli fri och vara någon annanstans. *Hvad der sker her* (Nik & Ras & Medina) från Danmark berättar om en känd person som skulle vilja festa privat utan att väcka uppmärksamhet.

Alle har en drøm av danske Mads Langer har eskapistiskt budskap:

Hvem ville tro mig hvis jeg sagde

der er en vej ud af alting men sjældent en tilbage

vi lever i nuet i templer af glas på kredit

og spejler os halvt ihjel vederlagsfrit

Alle har en drøm

om engang at bli' fri

af lasterne der lænker os til

nuets tyranni, selvbedrag og natteroderi (Winding 1989)

4.3.15 Rastlöshet och fart

Sångtexterna strålar rastlöshet i de finska *Anna mä meen* (Cheek & Jonne Aaron), *Tinakenkäyttö* (Cheek), *Junat ja naiset* (Jenni Vartiainen) och *Levoton tyttö* (Anssi Kela) samt den svenska *Den första är alltid gratis* (Veronica Maggio) och den danska *Børn af natten* (Panamah).

Stämningen där man är i farten förmedlas i de finska *Boom Kah* (Robin, Mikael Gabriel & Uniikki), *Kovaa* (Anna Puu) och *Spaceman* (Aste), den svenska *Fick feeling* (Samir & Viktor), den norska *Kjører på* (Madcon & Timbuktu) samt de danska *Udødelige* och *Pænt nej tak* (Nik & Jay). Det finns 9 låtar med fartstemat i Finland (3 %), 2 i Sverige (1,9 %), 1 i Norge (1,7 %) och 3 i Danmark (1,4 %).

Den första är alltid gratis av svenska Veronica Maggio ger ett exempel på rastlösa sångtexter:

Är född med trubbel i mitt blod

Gör sånt jag inte borde

Kan aldrig bara stå bredvid

Jag saknar tålamodet

Och jag kommer aldrig längre

När jag tänkt det har jag gjort det (Gullbrand, Al Fakir, Pontare & Maggio 2016)

4.3.16 Hemtrakt och nostalgi

Att berätta om eller uppskatta ens hemtrakt, -stad eller -land är ett tema i sångtexterna. Till de nordiska huvudstäderna Köpenhamn och Stockholm har ägnats sina egna låtar: *København* (Ulige Numre) och *København (fra en DC 9)* (Mads Langer) samt *Stockholm* (Darin). En onämnd hembygd beskrivs i den svenska *Strövtåg i hembygden* (Mando Diao). *Typisk norsk* (Katastrofe & Alexander Rybak) och *Pinne for landet* (Freddy Kalas) hyllar Norge samt *Novembervej* (Nik & Jay) Danmark som fosterland. Till och med en ny inspelning av Sveriges nationalsång *Du gamla du fria* (Zlatan & Day) har nått listan. *Suomalainen mies* (Heikki Kuula) beskriver en finsk och *Ola Nordmann* (Plumbo) en norsk man.

Det förgångna livet minns eller nostalgi känns i de finska *Maradona (Kesä '86)* (Teflon Brothers), *Hubba Bubba* (Teflon Brothers, Ressu Redford & HeavyWeight), *Muistikuvien vanki* (Mäkki & Keko Salata) och *Paluu tulevaisuuteen* (JVG), de svenska *Ta mig tillbaka* (Darin), *Guld och gröna skogar* (Hasse Andersson) och *Fy fan va stek* (Det Vet Du) samt de danska *Barndommens gade* (Stoffer & Maskinen) och *Forstadsdrømme* (Nik & Jay).

Särskilt i Finland fogas en idrottsgren starkt med fosterländskhet – ishockey. Detta syns i låtarna *Karjala takaisin* (JVG & Freeman), *Kendo anthem* (Teflon Brothers), *Ny rillataan viimeiseen asti* (Samppa Linna & Timo Jutila) och *Takajeejee* (JVG & Evelina). En fosterländsk idrottssång finns också i Danmark: *Vi vandt i dag* (Nik & Jay) drömmer om seger i fotboll. Det finns 5 nationalitetsrelaterade låtar i Finland (1,7 %), 3 i Sverige (2,9 %), 3 i Norge (5 %) och 4 i Danmark (1,9 %). Nostalgiska låtar finns det i Finland 4 (1,3 %), i Sverige 4 (3,9 %), i Norge 1 (1,7 %) och i Danmark 2 (1 %) stycken.

Katastrofe och Alexander Rybak sjunger om norskhhet i *Typisk norsk*:

Vi nyter sommeren selvom regnet høljer ned

12 måneder vinter

Vi'kke vært noe annet sted

Har alt vi trenger

Ja, vi blir her til vi dør

Fra øst til vest og nord til sør

Hele Norge synger

Ååå!

Det er typisk norsk å være god

Så typisk norsk å være god (Kristiansen, Tommerbakke, Rybak & Smaalund 2015)

4.3.17 Sommar

Sommar är en viktig årstid för nordbor enligt hitlåtar. Sommartiden anknyts till avkoppling och festande liksom i de finska *Bandana* (Anna Abreu), *Älä droppaa mun tunnelmaa* (Vesala), *Terassilta lentoon* (HesaÄijä & Mäkki) samt strandrelaterade *Rannalle* (TCT & Jontte Valosaari) och *Uimaan* (Brädi & PistePiste), de svenska *Guld och gröna*

skogar (Hasse Andersson), *Success* och *Saxofuckingfon* (Samir & Viktor) samt den norska *Vannski* (Broiler). Också nattstämning (Finland: *Kesäyö*, *Pariisin Kevät*) och romans (Finland: *Sata kesää, tuhat yötä*, Toni Wirtanen; Danmark: *Sommer*, Page Four; *Sommer sindssyg*, Jimilian) sammanhänger med sommaren. Av de andra årstiderna behandlas egentligen bara vinter i den norska *Sommerfuggel i Vinterland* (Vinni) men sommaren tillhör också denna låts tematik. Det finns 7 somriga sånger i Finland (2,3 %), 3 i Sverige (2,9 %), 2 i Norge (3,3 %) och 3 i Danmark (1,4 %).

Vannski av den norska duon Broiler beskriver sommarstämning:

Strålene fra solen reflekterer gjennom bølger blå

Planer over vannet for en skjærgårds fest

Med sommerøl i kjøleboksen

Godmusikken høres godt

Når vi kommer sammen så er vi best

--

Streifer over strandmatta

Med polert badetropp

Å hei du!

Strålen bak vannskia er faktisk jævla drøy

Og vi serverer deg sommeren på broiler vis (Broiler 2013)

4.3.18 Julsånger

Julsånger är en speciell typ av musik. De har en särskild tematik som sångtexter får inspiration av. Advent- och juletiden är deras typiska spelningssäsong vilket syns också i mitt material. Jag delar upp sångerna gällande jul i tre grupper: 1) traditionella julsånger med sina coverversioner, 2) nya egentliga julsånger och 3) humoristiska låtar som berättar om julfirandet. Det finns 4 julsånger i Finland (1,3 %), 3 i Sverige (2,9 %), 4 i Norge (6,6 %) och 7 i Danmark (3,4 %).

Sångerna i den första gruppen är ofta vedertagna favoriter. Till deras natur hör att gamla, traditionella visor inspelas om och om igen av olika artister. De finska exemplen på sådana julsånger är *Tulkoon joulu* som finns som två versioner av både sångerskan Suvi Teräsniska och projektet Raskasta joulua samt *Sydämeeni joulun teen* tolkad av Vesa-Matti Loiri. På den svenska listan är alla julsånger traditionella och även ursprungliga inspelningar: *Mer jul* av Adolphson & Falk, *Tänd ett ljus* av Triad och *Julen är här* av Tommy Körberg och Sissel Kyrkjebø. På den norska listan finns Kurt Nilsen som har tolkat sången *Himmel på jord*.

Med den andra gruppen menar jag nyutgivna julsånger som är gjorda i en traditionell julsångstil och riktade för att konsumeras vid sidan av de traditionella julsångerna. Som sådana sånger kan jag kategorisera de danska låtarna *I en stjerneregn af sne* (Mads Langer), *Julesangen* (Ronni Garner & Linse Kessler), *Lille store verden* (Rasmus Seebach) och *Jesus og Josefine* (Julie Berthelsen & Martin Brygmann).

Från Norge och Danmark kommer nya och gamla humoristiska vitslåtar vars tema är jul. Sådana är norska *Se så glad Nissen er* (Staysman & Lazz), *Nissemor og meg* (Martin Tungevaag) och *Hey ho* (Freddy Kalas) samt danska *Jul det' cool* (MC Einar) och *Jul i Angora* (Drengene fra Angora). Texten i *Guld jul* (Gulddreng) innehåller också raggning. En finsk låt, *Adventti* (Koti-Viikate-Teollisuus), är för sin del mycket dyster.

De traditionella julsångerna *Mer jul*, *Tänd ett ljus* och *Himmel på jord* har stigit på listorna varje jul under min forskningsperiod. En intressant kuriositet är att de internationellt kända julsångerna *All I Want for Christmas Is You* av den amerikanska sångerskan Mariah Carey och *Last Christmas* av den engelska duon Wham! har nått varje lands lista upprepade gånger.

Ett exempel på en typisk ny julsång är *Lille store verden* av danske Rasmus Seebach:

så bliver det nok julaften

engle daler ned

og jeg tror, at hvis vi

finder fred på vores jord

så bliver det nok til jul

lille store verden

herfra hvor jeg står

tror jeg kun, at det er kærlighed

du ønsker dig til næste år (Wallevik, Heloey, Seebach, Davidsen, Christensen & Seebach 2015)

4.3.19 Artistliv

Flera låtar handlar om att vara artist, dvs. sångaren berättar om sitt eget liv ur artistens synvinkel. Typiskt är sådana sångtexter fyllda med självsäkerhet och t.o.m. självberöm. Det finns en finsk artist som särskilt lyfts fram i denna kategori. *Timantit on ikuisia*, *Kuka muu muka*, *Alpha Omega* och *Chekkonen* är alla låtar av Cheek. Härtill har han gjort följande låtar i samarbete med andra artister: *Vihaajat vihaa* (Kalle Kinos), *Profeetat* (Elastinen), *Flexaa* (Sanni & VilleGalle), *Me ollaan ne* (Nikke Ankara) och *Makee ja selkee* (Kasmir). Danska exempel är *Allerede is* (Emil Stabil), *Nemt* och *Se mig nu* (Gulddreng). Den sistnämnda är intressant eftersom lyriken innehåller hänvisningar till andra danska artister och deras låtar. Här är ett utdrag från denna låt:

Topgunn køber seks liter, gulddreng køber ti

Emil er gået kold – han er allerede is

Og hva så Gilli champagner du kan drik

Gulddreng han vil hellere have modeller på sin pik

Og hva med Kidd han var the shit plejede at laver damer – nu laver han for lidt

Gulddreng laver penge og han laver damer

Jeg vil overtage spillet så jeg, jeg ligger planer

Bare

Se mig lige nu, se mig lige nu

I prøver at følge med men jeg er så svær at gennemskue (Ebert, Kruger, Orum-Madsen 2016)

Andra låtar i denna kategori behandlar artistlivet mer självanalytiskt. Sådana är de finska *Tähdet kohdallaan* (Roope Salminen & Koirat), *Kuuluuks* (Juno, Gracias & Janna), *Mimmit fiilaa* (Mikael Gabriel) samt följande låtar av Cheek: *Äärirajoille*, *Sä huudat*, *Keinu*, *Valot sammuu* och *Leveellä* (med Herrasmiesliiga & Kapasiteettiyksikkö). Det svenska exemplet är *Avundsjuka* (OIAM & Sam-E) samt de danska *Mit navn i lys* (Ankerstjerne) och *Længe siden* (TopGunn). Den danska *Som om* (Citybois) behandlar artisttemat på ett intressant sätt genom en historia om en kvinna som inte känner sångaren. Artistliv behandlas i Finland i 24 låtar (7,9 %), i Sverige 1 (1 %), i Danmark 6 (2,9 %) och i Norge inga.

4.3.20 Övriga ämnen

I den sista kategorin inkluderar jag sådana sånger vars tema tydligt avviker från de föregående. Mat och dryck som ämne uppträder i de danska *Nede med koldskål* (Smag på P3) och *Faxe Kondi* (Klumben & Raske Penge) som berättar om en dansk delikatess och läskedryck.

Att ha för litet pengar är ämnet i de finska *Pummilla Tallinnaan* (Tuomas Kauhanen & Mikko) och *Lähiöunelmii* (Teflon Brothers & Mariska) samt den danska *Kom og giv mig alle dine penge* (Djåmes Braun). Om att ha mycket pengar berättas i de danska *Dumme penge* (Kesi & Don Stefano) och *Hva' så* (Gulddreng).

Invandring behandlas i den svenska *Sean den første Banan* (Sean Banan) på ett humoristiskt sätt och den danska *Påfugl* (Karpe Diem & Yosef Wolde-Mariam) handlar om hudfärg. Karpe Diem behandlar invandringskritik och rasism i *Lett å være rebell i kjellerleiligheten din*, *Hvite menn som pusher 50* och *Au pair*. Den finska *En oo homo* (Justimusfilms, Nost3

& Protro) och den danska *Gustav* (8Ball & Gustav) behandlar homosexualitet på ett humoristiskt sätt.

Dans är temat i den finska *Pulp Fiction* (Haloo Helsinki!), den svenska *Dansa pausa* (Panetoz), den norska *Æ vil bare dans* (Sirkus Eliassen & Ben Kinx) samt de danska *Mambo* (Muri & Mario) och *Django (Klar på noget dumt)* (Wafande).

Om särskilda människor berättas i följande låtar: yrkeskolelever (*Wunderboy*, Justimusfilms) och en man som leker hund (*Koirakaveri*, Heikki Kuula) från Finland; en ensling (*Møkkamann*, Plumbo), en diva (*Diva*, Cir.Cuz) och identiska tvillingar (*To dråper vann*, Marcus & Martinus) från Norge; vampyrer (*Vi ejer natten*, Clemens, Hedegaard & Jon Nørgaard), en blondin (*Lidt for blond*, Ronni Garner & Linse Kessler) och en indian (*Indianer*, Barbara Moleko) från Danmark.

Synnerliga 2010-talets företeelser har utmynnat i sångämnena. Sådana är applikationerna *Pokémon Go* i den finska *Pokemoneja* (Portion Boys) samt *Tinder* och *Snapchat* i de svenska *Du swipa höger* (Emil Berg) och *Snapchat* (GMX & Jockiboi). Det finns t.o.m. låtar som berättar om *Melodifestivalen* och schlager i sig själv – de svenska *Copacabanana* (Sean Banan) och *En riktig jävla schlager* (Ravallacz). Här är ett utdrag från den sistnämnda låten:

Jo, pojkar ni förstår, i min tyska ordbok står

Att ordet schlager kommer utav tyskans nåt som slår

Sen har det blivit spritt, precis som ordet hit

Och börjat appliceras uppå både datt och ditt

Nu får det vara bra

--

Och därför slår vi till idag

Här har ni nu en schlager

En riktig jävla schlager

Med trallvänlig refräng

Och ett musikalisk däng

Här har ni nu en schlager

En riktig jävla schlager

Så rösta på oss

Ge oss er poäng (Goldkuhl, Dorsin & Jennstig 2013)

5 POPULÄRMUSIKALISKA FENOMEN

Med populärmusikaliska fenomen menar jag vissa tv-program som producerar populärmusik och för med sig hitsinglar på topplistorna.

5.1 Så mycket bättre

Så mycket bättre är en reality-tv-program som har blivit 2010-talets omtyckta företeelse på populärmusikens område i de nordiska länderna. Programmets originalformat kommer från Nederländerna och heter *De beste zangers van Nederland*. *Så mycket bättre* är namnet på programmets svenska version (TV4 2017). I Finland heter namnet *Vain elämä* (Nelonen 2017), i Norge *Hver gang vi møtes* (TV2.no 2017) och i Danmark *Toppen af poppen* (TV2.dk 2017). (Wikipedia 2017d)

Programmets basidé är att en grupp kända sångare samlas ihop för en vecka. Varje artist har sitt eget avsnitt som omfattar en dag när hen ordnar två aktiviteter och berättar om sin karriär och sitt liv. Var och en av de andra artisterna har valt en låt ur dagens artists repertoar och bearbetat den enligt sin egen musikstil. Artisterna framför sina coversånger till de andra under lunch- och middagsinspelningar. Dagens artist sitter i bordets ända och kommenterar framställningarna. (TV4 2010)

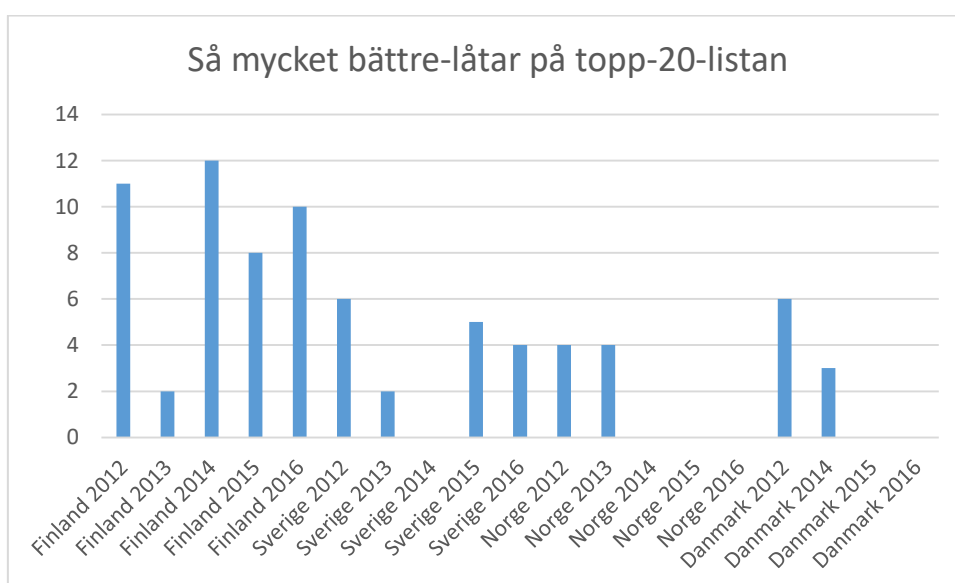
Serien har fått stort bifall och producerat flera säsonger i många länder. Ett avsevärt antal låtar från serien har nått topplistor i de nordiska länderna. Följden av detta syns även i mitt material. I följande tabell visas hur många låtar har nått topp-20-listan årligen i varje land. (Wikipedia 2017abce)

Tabell 5. Antal låtar från Så mycket bättre-versioner.

	2012	2013	2014	2015	2016
Finland	11	2	12	8	10
Sverige	6	2	0	5	4
Norge	4	4	0	0	0
Danmark	6	-	3	0	0

I Danmark spelades ingen säsong in år 2013.

På följande sätt ser statistiken ut som diagram:

Figur 5. Så mycket bättre-låtar på topp-20-listan.

I Finland är programmet tydligt populärast. Det har medfört totalt 43 hitlåtar under forskningsperioden. Det är fråga om de fem första säsongerna av *Vain elämää*. I Sverige började *Så mycket bättre* redan 2010 så de undersökta säsongerna är 3–7. Antalet hitlåtar är 17. I Norge och Danmark har de lokala versionerna inte lyckats föda lika mycket hitlåtar. *Hver gang vi møtes* med säsongerna 1–5 har medfört åtta hitlåtar och *Toppen af poppen* nio med säsongerna 3–6 vilket betyder att det ändå är fråga om bara fyra säsonger. (Wikipedia 2017d)

5.2 Eurovision Song Contest

Eurovision Song Contest eller *Eurovisionsschlagerfestivalen* är världens största och äldsta internationella musiktävling. Den började 1956 i Schweiz och har fortsatt och televiserats varje år utan avbrott. Nuförtiden deltar ca 40 länder i tävlingen varje maj. Länderna representeras av nationella tv-bolag som skickar en artist med en ny låt i tävlingen. Alla medlemsländer i Europeiska radio- och tv-unionen *EBU* har rätt att ta del och nästan alla har gjort så. Sammanlagt 50 nuvarande samt två historiska stater har tävlat i Eurovisionen hittills. (Eurovision Song Contest 2017)

De nordiska länderna har en lång och framgångsrik historia i tävlingen. Danmark blev det första nordiska landet som tog del genast i den andra Eurovisionen 1957. Sverige följde med nästa år 1958, Norge 1960 och Finland 1961. Man var tvungen att vänta på Islands debut till 1986 eftersom först då tillät tekniken kontakta det avlägsna öriket i direktsändningen. Tills 2017 har Sverige totalt 57 deltagande, Norge 56, Finland 51, Danmark 46 och Island 30. Traditionsenligt får det segrande landet organisera följande års tävling. Efter varje nordisk seger har varje också mottagit äran att arrangera evenemanget. Således har Eurovisionen ordnats tre gånger i Köpenhamn och Stockholm, två gånger i Malmö och Oslo samt en gång i Göteborg, Bergen och Helsingfors. (Eurovision Song Contest 2017)

Allt som allt har de nordiska länderna vunnit 13 gånger. Sverige har tagit hem merparten av segrarna, sex stycken: ABBA – *Waterloo* (1974), Herreys – *Diggi-loo diggi-ley* (1984), Carola Häggkvist – *Fångad av en stormvind* (1991), Charlotte Nilsson – *Take Me to Your Heaven* (1999), Loreen – *Euphoria* (2012) och Måns Zelmerlöw – *Heroes* (2015). Antalet närmar sig rekordet av sju segrar som regeras av Irland. Danmark var det första vinnande landet i Norden med Grethe & Jørgen Ingmann – *Dansevisse* (1963). Dess två andra segrar heter Bröderna Olsen – *Fly on the Wings of Love* (2000) och Emmelie de Forest – *Only Teardrops* (2013). Också Norge har vunnit tre gånger med Bobbysocks! – *La det swinge* (1985), Secret Garden – *Nocturne* (1995) samt Alexander Rybak – *Fairytale* (2009). Ytterligare har Finland lyckats ta hem segern en gång med Lordi – *Hard Rock Hallelujah* (2006). (Eurovision Song Contest 2017)

Av de nordiska vinnarlåtarna framträdde två på svenska (*Diggi-loo diggi-ley* och *Fångad av en stormvind*) och två på norska (*La det swinge* och *Nocturne*) samt en på danska (*Dansevisen*). Alla vinnarlåtarna från 2010-talet (*Euphoria*, *Only Teardrops* och *Heroes*) förekommer i mitt material.

Ursprungligen fanns det en regel i Eurovision att representationslåtar bör framträdas på deltagarlands nationella språk. Tack vare detta har alla nordiska nationalspråken fått riklig synlighet och hörbarhet i tävlingen. Språkregeln upphävdes år 1999. Sedan dess har merparten av de nordiska eurovisionslåtarna sjungits på engelska. Tills 2017 har Sverige och Danmark valt att inte representera på sina modersmål en enda gång sedan språkbefrielsen. Norge har gjort det en gång då Christine Guldbrandsen sjöng *Alvedansen* år 2006. Finland däremot har använt sina egna språk fyra gånger. Teräsbetoni med *Missä miehet ratsastaa* (2008), Kuunkuiskaajat med *Työlki ellää* (2010) och Pertti Kurikan Nimipäivät med *Aina mun pitää* (2015) har framträtt på finska. Härutöver stod en av representationerna på finlandssvenska då Pernilla Karlsson sjöng *När jag blundar* år 2012. Även Island har stött sig på det isländska språket en gång med Eyþór Ingi Gunnlaugsson och sin *Ég á líf* år 2013. (Eurovision Song Contest 2017)

Alla nordiska länder nyttjar nationella uttagningstävlingar i stället för tv-bolagets interna val. Programmen heter *Uuden Musiikin Kilpailu* i Finland (Yle 2017), *Melodifestivalen* i Sverige (SVT 2017), *Melodi Grand Prix* i Norge (NRK 2017) och *Dansk Melodi Grand Prix* i Danmark (DR 2017). På Island heter det *Söngvakeppnin* (RÚV 2017). Följande tabell visar hur många uttagningslåtar som har kommit till topp-20-listan årligen per land:

Tabell 6. Antal låtar från uttagningstävlingar för Eurovision Song Contest.

	2012	2013	2014	2015	2016
Finland	0	0	0	0	0
Sverige	10	11	7	8	12
Norge	2	2	0	1	2
Danmark	2	3	1	0	1

Talen visar att den svenska Melodifestivalen med sina 48 hitlåtar verkligen är den produktivaste och populäraste uttagningstävlingen i Norden. De norska och danska versionerna verkar vara lika produktiva med sju låtar båda två. Härutöver utgavs det i Danmark en officiell sång *Rainmaker* av Emmelie de Forest för Eurovision i Köpenhamn 2014. I Finland är tävlingen däremot minst produktiv för ingen låt har nått listan.

5.3 Televiserade sångtävlingar

På 2000-talet vann ett nytt musikprogramformat terräng på television. Meningen är att hitta nya artisttalanger genom publikomröstning och hjälpa dem på traven med sin karriär. Format som *Idols*, *The Voice*, *X Factor* och *Popstars* har brett sig ut runt omkring i världen. (Wikipedia 2017d)

Den svenske rapartisten Malcolm Brandin berättar om sin bana i *X Factor Sverige 2012* i låten *Bredängstil*. I *Idol 2013* hette vinnarlåten *Belong* och vinnaren Kevin Walker fick den på topplistan. Elin Bergman som kom tvåa nådde listan redan tidigare efter att ha framfört sin låt *The Fire* i tävlingen. Årens 2015 och 2016 tävlingar möjliggjorde vinnarnas Martin Almgren och Liam Cachatian Thomassen samt vinnarlåtarnas *Can't Hold Me Down* och *Playing with Fire* platser på listan. (Wikipedia 2017a)

Den norske sångaren Martin Halla fick två låtar på listan efter att ha vunnit *The Voice – Norges beste stemme 2012*. Tvillingarna Marcus & Martinus vann *Melodi Grand Prix Junior 2012* med *To dråper vann* som talar om deras eget liv. Eirik Søfteland som kom tvåa i *Idol 2013* fick sin singel *Gonna Go My Way* på listan. (Wikipedia 2017b)

Den danska sångerskan Emilie Pæevatalu vann *Voice – Danmarks største stemme 2012* och fick sin singel *Skandale* på listan. Anne Linnet som arbetade som domare i Danmarks *X Factor 2013* inspelade välgörenhetslåten *Én verden* med finalisterna. Också vinnaren Chresten och vinnarlåten *Let Go* nådde listan. Från årets 2014 tävling fick alla tre finalisternas vinnarsinglar en plats på listan. (Wikipedia 2017c)

I Finland har ingen sångtävling medfört låtar på listan. Ändå har ett musikprogram av annat slag alstrat tre sånger på listan år 2016. Hiphopmusikern Elastinen gjorde ett program vid namn *Elastinen feat.* där han gör en ny låt med någon känd artist i varje avsnitt. Låtarna gjorda med Lauri Tähkä, Sami Hedberg och Johanna Kurkela nådde listan. (MTV 2017)

6 SAMMANFATTANDE DISKUSSION

Mitt forskningsområde i denna pro gradu-avhandling omfattar ämnen och budskap i sångtexter i 2010-talets nordiska populärmusik som framförs på nordiska språk (svenska, norska och danska) samt finska. Kriterierna på låtarna i mitt undersökningsmaterial är att de är inhemska, dvs. inspelade av finländska, svenska, norska eller danska artister, samt egenspråkiga, dvs. sjungna på det finska, svenska, norska eller danska språket.

Det finns olika sätt att mäta musikens popularitet. Jag har hittat en lämplig webbplats, *Top40-Charts.com*, som undersökningsmaterial för mitt ändamål. Webbplatsen erbjuder listor över veckans populäraste musikstycken i olika länder. På basis av mitt intresse för nordisk filologi samt platsens utbud valde jag de nordiska länderna Finland, Sverige, Norge och Danmark som mina undersökningsobjekt. I denna avhandling bestäms popularitet så att låtarna måste ha nått topp-20-listan i sitt ursprungsland. Tidsperioden i mitt material omfattar åren 2012–2016. Sångtexterna är tillgängliga på webbplatsen *Musixmatch.com*.

Jag har kommit på ämnet p.g.a. mitt intresse för språk och populärmusik samt för att avfatta olika tabeller över saker som intresserar mig. I detta arbete erbjuder jag analytiska resultat på populära sångämnen som behandlas i nordiska, egenspråkiga hitlåtar. Jag tror att mina resultat intresserar allmänheten som är intresserad av populärmusik och språk i Norden. Motsvarande undersökningar har mig veterligen inte gjorts.

När man sätter sig in i populärmusik som begrepp får man veta att den kan få mycket olika betydelser och förklaras på många olika sätt. Det som klassificeras som populärmusik kan representera många genrer. Det lämpligaste sättet att precisera populärmusikens definition med tanke på denna undersökning är att den är vad som helst som är omtyckt bland folk. Andra faktorer som förknippar populärmusik är förhållandet till media, kommersialism och tidsenliga produktionsmetoder (se t.ex. Kallioniemi & Salmi 1995; Frith 2004; Aho & Kärjä 2007; Mäkelä 2011). Också sociala faktorer visade sig vara centrala när det talas om populärmusik. Vi lever omgivna av hitmusik. Musiken väcker känslor, diskussion och

åsikter. Populärkultur föder fankulturer som stöder sin favoritmusiks framgång. Denna avhandling erbjuder också kunskap om populärmusikens historia i de nordiska länderna.

Ett väsentligt ämne att sätta sig in i är populärmusikens förhållande till radion. Först var förhållningen till populärmusik inte gynnsam i Norden. Radioledare ansåg att rundradions uppgift var att bilda folket och utveckla deras musiksmak. Populärmusik betraktades som olämplig för detta syfte. Piratradions uppkomst var ett startskott till populärmusikens förökning på rundradion eftersom det startade konkurrens mellan radiostationer. I t.ex. Finland hände populärmusikens slutliga emancipation 1985 då rundradions monopol upplöstes och lokalradioverksamheten tilläts. I historien om populärmusikens spridning har också jukeboxar varit ett viktigt nummer för sig. Nuförtiden är konsumtionen av populärmusik helt annorlunda. Olika musiktjänster på internet definierar mycket betydligt musikens popularitet i dag.

Det borde också reflekteras på hur stor inverkan på topplistor och forskningsresultat enstaka låtars tillgång har. Om en låt finns laddad på t.ex. den populära musiktjänsten *Spotify* eller videotjänsten *YouTube* förorsakar det en signifikant ökning i låtens popularitet jämfört med situationen att låten inte finns på tjänsterna. Popularitet av olika musikplattformar kan också variera i varje land vilket kan påverka topplistor och vore en separat forskningsfråga. I denna avhandling fästas uppmärksamhet också vid mediefenomens inverkan på populärmusik. En avsevärd mediehandling under min undersökningsperiod är den norska ungdomsserien *Skam*. Låtar som användes som bakgrundsmusik i serien fick nytt lyft på topplistor.

Det viktigaste i avhandlingens teoridel med tanke på min analys är att forska sångtexters egenskaper. Sångtexterna är textens och musikens samspel. Affekt, berättelse och gest är tre hörnstenar som sångtexterna kan sorteras till enligt budskapet (se Middleton 1990). Att bli bekant med en likartad undersökning (se Henard & Rossetti 2014) stöder min forskning. Det är intressant att jämföra skillnader i deras material och metoder med mina i avhandlingen.

Min undersökning bevisar och återger Mäkeläs (2011) påstående att finländare konsumerar mycket finsk musik. Över hälften av all konsumerad populärmusik i varje nordiskt land är

utländsk, mestadels internationella, engelskspråkiga hitlåtar. Den procentuella andelen av all finländsk musik på landets topp-20-lista i genomsnitt är 44 %. Medeltalet av alla undersökningsländer är 36 % inhemsk musik. Härtill är det absoluta flertalet av finländsk musik också finskspråkig med 94 % medan andelen i hela Norden är 62 % egenspråkiga låtar av all nordisk musik.

Det populäraste sångämnet i materialet är mänskliga relationer. Kärlekssånger är det största ämnesområdet av egenspråkiga låtar i Finland med 9 % av alla låtar. I Sverige och Danmark står förlorad kärlek som populäraste ämne med 13 % och 11 % respektive. Det största undantaget är Norge. Rentav 18 % av alla norskspråkiga låtar behandlar alkoholbruk.

Det samlade materialet möjliggör även undersökning av vissa populärkulturella fenomen som inverkar på topplistor. Den mest utmärkande företeelsen under min forskningsperiod är programmet *Så mycket bättre* som är populärt i alla undersökningsländer. Ett annat betydande program är *Eurovision Song Contest* och dess nationella uttagningstävlingar. Formatet härstammar från 1950-talet men är ännu populärt i dag. Det finns också olika talangtävlingar som medför nya låtar på topplistor ibland.

Som kritik till min undersökning anför jag att eftersom den grundar sig på endast textuell analys finns det möjlighet till några misstolkningar i analysdelen. Med andra ord kunde jag inte lyssna på alla låtar i materialet p.g.a. begränsad tid så musikens stil eller andra samhörande faktorer har ingen betydelse i denna undersökning. Enstaka sångtexter kände jag besvärliga att tolka. Då bestämde jag att lyssna på låten och titta på dess musikvideo. När jag gjorde analysen råkade jag också på invecklade sångtexter. Då gjorde jag mina egna tolkningar och förklarade mina beslut för att kunna kategorisera varje låt enligt dess budskap. Det var intressant att fatta hur invecklat det är att tala om t.ex. ”kärlekssånger”. Det är bättre att benämna dem låtar som behandlar mänskliga relationer. Ofta är relationen i sångtexten något slags parförhållande. Känsluskalan i låtarna är så varierande att de kan kategoriseras i flera undergrupper, såsom förtjusning, kärleksförklaring och förlorad kärlek.

Som påbyggnadsundersökning kunde en likadan studie genomföras om en annan tidsperiod. När hela 2010-talet har upplevts år 2020 kunde en vidare undersökning fullföljas. På motsvarande sätt kunde tidigare perioder undersökas till så långt bort i det förgångna som topplistor går tillbaka i tiden. När det är fråga om den nordiska kontexten vore det bra att få tag även på isländska (samt färöiska, grönländska och åländska) listor. Även popularitet av musikgenrer i olika länder och under olika tider kunde undersökas. Alla de rikliga topplistorna möjliggör många slags lingvistisk, sociologisk och musikvetenskaplig undersökning.

LITTERATURFÖRTECKNING

Material

Musixmatch. (2017). *Company. About us*. Tillgänglig: <<https://about.musixmatch.com>> Hämtat 30.8.2017.

Top40-Charts.com. (2016). *Top40 Charts. About*. Tillgänglig: <<http://top40-charts.com/about>>. Hämtat 3.2.2016.

Litteraturkällor

Aho, M. & Kärjä, A.-V. (2007). *Populaarimusiikin tutkimus*. Vastapaino. Tampere.

Anderson, C. (2006). *Pitkä häntä. Miksi tulevaisuudessa myydään vähemmän enempää*. Terra Cognita Oy. Helsinki.

Andreasson, M., Sundberg, K. A. V., Johnsen, A. & Bolander, V. G. (2014). *Din soldat*. I: Musixmatch. Tillgänglig: <<https://www.musixmatch.com/lyrics/Albin-feat-Kristin-Amparo/Din-soldat>>. Hämtat 12.10.2017.

Baheru, N., Skaare, M. L., Badjie, P. M., Hirvi, J. M. & Badjie, N. I. (2014). *Efter solskens*. I: Musixmatch. Tillgänglig: <<https://www.musixmatch.com/lyrics/Panetoz/Efter-solsken>>. Hämtat 10.10.2017.

Blak. (2016). *Nede Mette*. I: Musixmatch. Tillgänglig: <<https://www.musixmatch.com/lyrics/Blak-4/Nede-Mette>>. Hämtat 11.10.2017.

Broiler. (2013). *Vannski*. I: Musixmatch. Tillgänglig: <<https://www.musixmatch.com/lyrics/Broiler/Vannski>>. Hämtat 11.10.2017.

DR. (2017). *Grand Prix*. Tillgänglig: <<http://www.dr.dk/event/melodigrandprix>>. Hämtat 14.8.2017.

Ebert, M., Kruger, A. & Orum-Madsen, A. (2016). *Se Mig Nu*. I: Musixmatch. Tillgänglig: <<https://www.musixmatch.com/lyrics/Gulddreng/Se-Mig-Nu>>. Hämtat 11.10.2017.

Eurovision Song Contest. (2017). *Events*. Tillgänglig: <<https://eurovision.tv/events>> Hämtat 27.5.2017.

Genç, B., Christensen L. A. & Seebach, R. (2011). *1000 år*. I: Musixmatch. Tillgänglig: <<https://www.musixmatch.com/lyrics/Ankerstjerne-feat-Rasmus-Seebach/1000-%C3%85r>>. Hämtat 5.10.2017.

- Goldkuhl, L., Dorsin, H. P. & Jennstig, K. (2013). *En Riktig Jävla Schlager*. I: Musixmatch. Tillgänglig: <<https://www.musixmatch.com/lyrics/Ravallacz/En-riktig-j%C3%A4vla-schlager>>. Hämtat 11.10.2017.
- Gullbrand, K. O. D., Al Fakir, S., Pontare, V. F. & Maggio, V. (2016). *Den första är alltid gratis*. I: Musixmatch. Tillgänglig: <<https://www.musixmatch.com/lyrics/Veronica-Maggio/Den-f%C3%B6rsta-%C3%A4r-alltid-gratis>>. Hämtat 11.10.2017.
- Hagen Clausen, M., Emelie, A., Dahl, K. F. & Borgen, J. (2015). *Du er ung*. I: Musixmatch. Tillgänglig: <<https://www.musixmatch.com/lyrics/Innertier-feat-Thomas-Gregersen/Du-er-ung>>. Hämtat 10.10.2017.
- Hannum, C. (2014). New Study Figured Out The 12 Most Common Themes Of Music's #1 Hits In The Past 50 Years. I: *The Frisky*. Tillgänglig: <<http://www.thefrisky.com/2014-03-19/new-study-figured-out-the-12-most-common-themes-of-musics-1-hits-in-the-past-50-years>>. Hämtat 14.9.2017.
- Henard, D. H. & Rossetti, C. L. (2014). All You Need is Love? Communication Insights From Pop Music's Number-One Hits. I: *Journal of Advertising Research*. Tillgänglig: <<http://marketingmusicology.com/wp-content/uploads/2014/06/Henard-JAR.pdf>> Hämtat 14.9.2017.
- Kallioniemi, K. & Salmi, H. (1995). Mitä populaarikulttuuri on? I: *Porvariskodista maailmankylään. Populaarikulttuurin historiaa*. Turun yliopiston täydennyskoulutuskeskus. S. 11–30.
- Kempainen, P. (2009a). Kun vanha ja uusi radio törmäsivät. I: *Musiikki tekee murren. Tutkimuksia sävel- ja hittiradioista*. Red. Kurkela, V. Tampereen yliopiston musiikintutkimuksen laitos. Tampere. S. 15–31.
- Kempainen, P. (2009b). Reporadiosta Rockradioon. I: *Musiikki tekee murren. Tutkimuksia sävel- ja hittiradioista*. Red. Kurkela, V. Tampereen yliopiston musiikintutkimuksen laitos. Tampere. S. 85–142.
- Kristiansen, P., Tommerbakke, K., Rybak, A. & Smaaland, E. (2015). *Typisk norsk*. I: Musixmatch. Tillgänglig: <<https://www.musixmatch.com/lyrics/Katastrofe-feat-Alexander-Rybak/Typisk-Norsk-2>>. Hämtat 11.10.2017.
- Kurkela, V. (2009). *Musiikki tekee murren. Tutkimuksia sävel- ja hittiradioista*. Tampereen yliopiston musiikintutkimuksen laitos. Tampere.
- Kärjä, A.-V. (2007). Vastaanoton arvaamattomuus. I: *Populaarimusiikin tutkimus*. Red. Aho, M. & Kärjä, A.-V. Vastapaino. Tampere. S. 205–213.
- Linde, J. (2017). Musiken i Skam gör succé – här är låten som ökat 3 000 % i antal spelningar. I: *Café*. Tillgänglig: <<http://www.cafe.se/gabrielle-musiken-i-skam>> Hämtat 4.7.2017.
- Lindfors, J. (2006). *Radion kanavat uudistuivat*. I: Yle. Elävä arkisto. Tillgänglig: <<http://yle.fi/aihe/artikkeli/2006/09/08/radion-kanavat-uudistuivat#media=4258>>. Hämtat 30.5.2016.

- Marie Key. (2011). *Se Nu Herhen*. I: Musixmatch. Tillgänglig: <<https://www.musixmatch.com/lyrics/Marie-Key/Se-Nu-Herhen>>. Hämtat 5.10.2017.
- Middleton, R. (1990). *Studying Popular Music*. Open University Press. St Edmundsbury Press Limited. Bury St Edmunds. Suffolk.
- MTV. (2017) *Elastinen feat.* Tillgänglig: <<https://www.mtv.fi/elastinen>> Hämtat 4.10.2017.
- Musiikkituottajat ry. (2014). *Kultalevyjen myöntämisaajat*. Tillgänglig: <<http://www.ifpi.fi/tilastot/kultalevyt/myontamisraajat>>. Hämtat 3.2.2016.
- Mäkelä, J. (2000). Ismo. Suomalaisen rock-auteurismin jäljillä. I: *Pohjan tähteet. Populaarikulttuurin kuva suomalaisuudesta*. Red. Salmi, H. & Kallioniemi, K. BTJ Kirjastopalvelu Oy. Helsinki. S. 212–233.
- Mäkelä, J. (2011). *Kansainvälisen populaarimusiikin historiaa*. Suomen Jazz & Pop Arkisto. Paino Oy Fram Ab. Vaasa.
- Nelonen. (2017). *Ohjelmat. Vain elämää*. Tillgänglig: <<http://www.nelonen.fi/ohjelmat/vain-elamaa>>. Hämtat 14.8.2017.
- Niemelä, E. (1999). ”Ihana velikulta, suloinen veijari”. Iskelmähti Jari Sillanpään julkisuuskuva. I: *Tangosta Dingoön. 80 vuotta suomalaista populaarimusiikkia*. Red. Heinonen, Y., Niemelä, E. & Savolainen, P. Jyväskylän yliopisto. Musiikkitieteen laitos. S. 29–43.
- Nordisk Copyright Bureau. (2016). *NBC's history*. Tillgänglig: <<http://www.ncb.dk/05/5-1-5.html>>. Hämtat 20.5.2016.
- NRK. (2017). *Melodi Grand Prix*. Tillgänglig: <<https://www.nrk.no/mgp>>. Hämtat 14.8.2017.
- Nygren, A. (2000). Mikko Alatalo. Maalaispojan lähiörapsodia. I: *Pohjan tähteet. Populaarikulttuurin kuva suomalaisuudesta*. Red. Salmi, H. & Kallioniemi, K. BTJ Kirjastopalvelu Oy. Helsinki. S. 192–211.
- Oksanen, A. (2007). Lyriikka populaarimusiikin tutkimuskohteena. I: *Populaarimusiikin tutkimus*. Red. Aho, M. & Kärjä, A.-V. Vastapaino. Tampere. S. 159–178.
- OnkIP & De Fjerne Slektningene. (2014). *Styggen På Ryggen*. I: Musixmatch. Tillgänglig: <<https://www.musixmatch.com/lyrics/OnkIP-De-Fjerne-Slektningene/Styggen-P%C3%A5-Ryggen>>. Hämtat 12.10.2017.
- Puls. (2012). *Hvis Du Går*. I: Musixmatch. Tillgänglig: <<https://www.musixmatch.com/lyrics/PULS-2/Hvis-du-g%C3%A5r>>. Hämtat 11.10.2017.

- Rokka, S. (2010). *Radiomafia näytteinä*. I: Yle. Elävä arkisto. Tillgänglig: <<http://yle.fi/aihe/artikkeli/2010/05/31/radiomafia-naytteina>>. Hämtat 30.5.2016.
- RÚV. (2017). *Söngvakeppnin*. Tillgänglig: <<http://www.ruv.is/songvakeppnin>>. Hämtat 21.8.2017.
- Salokangas, R. (1999). Kansanvalistuksesta soittolistoihin. Yleisradion populaarimusiikkipolitiikan historia. I: *Tangosta Dingoön. 80 vuotta suomalaista populaarimusiikkia*. Red. Heinonen, Y., Niemelä, E. & Savolainen, P. Jyväskylän yliopisto. Musiikkitieteen laitos. S. 44–52.
- Seebach, R. (2013). *Øde Ø*. I: Musixmatch. Tillgänglig: <<https://www.musixmatch.com/lyrics/Rasmus-Seebach/%C3%98de-%C3%98>>. Hämtat 11.10.2017.
- Shuker, R. (2002). *Popular Music. The Key Concepts*. Routledge. London.
- Simonsen, E., Rask, R. L. & Nielsen, J. E. (2012). *Singlepik*. I: Musixmatch. Tillgänglig: <<https://www.musixmatch.com/lyrics/Orgi-E/Singlepik>>. Hämtat 10.10.2017.
- SVT. (2017). *Melodifestivalen. Musiktävling*. Tillgänglig: <<https://www.svt.se/melodifestivalen>>. Hämtat 14.8.2017.
- Taulavuori, R. (2017). Voikukka, orvokki, vuokko ja moni muu. I: *Kaleva* 26.5.2017. S. 30.
- Tiinari. (2017). Legendaaristen iskelmien kasvit esittelyssä. Ihana kirjauutuus ja soittolista Spotifyssa. I: *Metsälehti*. Tillgänglig: <<https://www.metsalehti.fi/nyt/legendaaristen-iskelmien-kasvit-esittelyssa>>. Hämtat 4.7.2017.
- TV2.dk. (2017). *Toppen af poppen*. Tillgänglig: <<http://tv.tv2.dk/toppen-af-poppen>>. Hämtat 14.8.2017.
- TV2.no. (2017). *Underholdning. Hver gang vi møtes*. Tillgänglig: <<http://www.tv2.no/underholdning/hver-gang-vi-moetes>>. Hämtat 14.8.2017.
- TV4. (2010). *Det här är Så mycket bättre*. Tillgänglig: <<http://www.tv4.se/s%C3%A5-mycket-b%C3%A4ttre/artiklar/det-h%C3%A4r-%C3%A4r-s%C3%A5-mycket-b%C3%A4ttre-4fbfc66104bf7251940070b9>>. Hämtat 4.6.2016.
- TV4. (2017). *Så mycket bättre*. Tillgänglig: <<http://www.tv4.se/s%C3%A5-mycket-b%C3%A4ttre>>. Hämtat 14.8.2017.
- Uimonen, H. (2009). Lännen malliin. I: *Musiikki tekee murron. Tutkimuksia sävel- ja hittiradioista*. Red. Kurkela, V. Tampereen yliopiston musiikintutkimuksen laitos. Tampere. S. 61–82.
- Vadenhag, K., Svahn, N., Fahlberg, S., Kocuvie-Tay, L. & Landolf, D. (2012). *Tröjan du hatar*. I: Musixmatch. Tillgänglig: <<https://www.musixmatch.com/lyrics/Norlie-feat-KKV/Tr%C3%B6jan-Du-Hatar-2>>. Hämtat 11.10.2017.

- Vinkki, J. (2006). *Det svenska indiepopbandet Kents rocktexter. Om budskap, stilistiska markörer, kärleksbild och samhällseliga aspekter*. Licentiatavhandling. Uleåborgs universitet. Uleåborg. Opublicerat.
- Wallevik, P., Heloey, D., Seebach, N., Davidsen, G., Christensen, L. A. & Seebach, R. (2015.) *Lille Store Verden*. I: Musixmatch. Tillgänglig: <<https://www.musixmatch.com/lyrics/Rasmus-Seebach/Lille-Store-Verden>>. Hämtat 11.10.2017.
- Wikipedia. (2017a). Den fria encyklopedin. Artiklar: *Så mycket bättre, X Factor Sverige (2012), Idol (Sverige)*. Tillgänglig: <<https://sv.wikipedia.org/wiki/Portal:Huvudsida>> Hämtat 6.11.2017.
- Wikipedia. (2017b). Den frie encyklopedi. Artiklar: *Hver gang vi møtes, The Voice (TV-program), MGPjr 2012, Idol (TV-program)*. Tillgänglig: <<https://no.wikipedia.org/wiki/Portal:Forside>>. Hämtat 6.11.2017.
- Wikipedia. (2017c). Den frie encyklopædi. Artiklar: *Toppen af Poppen, Voice - Danmarks Største Stemme (Sæson 2), X Factor 2013 (Danmark), X Factor 2014 (Danmark)*. Tillgänglig: <<https://da.wikipedia.org/wiki/Forside>>. Hämtat 6.11.2017.
- Wikipedia. (2017d). The Free Encyclopedia. Artiklar: *The Best Singers (series), Idols (TV series), The Voice (TV series), The X Factor, Popstars*. Tillgänglig: <https://en.wikipedia.org/wiki/Main_Page>. Hämtat 6.11.2017.
- Wikipedia. (2017e). Vapaa tietosanakirja. Artikel: *Vain elämää (televisiosarja)*. Tillgänglig: <<https://fi.wikipedia.org/wiki/Wikipedia:Etusivu>>. Hämtat 6.11.2017.
- Winding, K. (1989). *Alle Har En Drøm*. I: Musixmatch. Tillgänglig: <<https://www.musixmatch.com/lyrics/Kasper-Winding/Alle-har-en-dr%C3%B8m>>. Hämtat 10.10.2017.
- Wrethov, A., Kreuger, D. & Kempe, F. (2016). *Bada nakna*. I: Musixmatch. Tillgänglig: <<https://www.musixmatch.com/lyrics/Samir-Viktor/Bada-nakna>>. Hämtat 10.10.2017.
- Yle. (2017). *UMK. Uuden Musiikin Kilpailu*. Tillgänglig: <<https://yle.fi/aihe/umk>>. Hämtat 14.8.2017.